Si quis. Meliorationes facte per platū in rebus eccľie ſunt ſue in vita etiā ſi dimittat beneficiū. ſed de his teſtari nō pōt. h. d. ſm vnū intellectū ſatis notabilē. licet varij intellectus poſſūt colligi vt patet ex infra dicendis. ¶ Nota p̄mo ꝙ clericus ſeu rector eccleſie pōt vineas plantare in terris eccľie. nō tenetur ergo ꝑſe vti rebus eccľie in ſtatu ſuo. ſed pōt meliorando mutare formā ꝛ qualitatē rei. ¶ Nota ſcd̄o ꝙ ſi prelatus ex induſtria ꝑſone ſue facit rem eccľie meliorem nō pōt repetere qd̄ impendit ex induſtria ſua ſed cedit eccľie. credo tn̄ ꝙ ſi prelatus ex ſuis patrimonialib⁹ impēdit eccľie aliquid nō ſua ꝯtemplatione ſ; eccľie poterit ipſe aut ſu⁹ heres repetere id qd̄ impendit de ſuo. ad hoc vide tex. no. cū gl. xij. q. iij. i. c. ij. ¶ No. vltimo ꝙ ꝓ ſeruitijs impenſis eccľie pōt ep̄s alicui cōcedere ad vitā poſſeſſionē ipſius eccľie. facit ad id qd̄ dixi in. c. per tuas de dona. ¶ In glo. j. in fi. ex hac glo. colligūt duo intellectus ad tex. ꝛ eſt tertius intellectus notabilior quē ponit hic Inno. vt intelligat̄ quando rector eccleſie in terra inculta ſua induſtria ꝛ laborib⁹ ſiue expenſis plantauit vineā ſeu reduxit ad culturam cā ſuſtentationis ſue. vt licet priuet̄ poſtmodū bn̄ficio ſuo etiā rōne delicti. hec tamē terra ſibi relinquitur vſq; ad vitā ſuam. quidam tamē cōtra vt refert ipſe Inn. ſ; tene primū. q: ſatis ē humanū ꝛ rationi ꝯſonū. ar. in. c. ad aures. de rebus eccle. nō alie. ¶ In glo. ij. ibi nō pōt clericus. no. glo. ſingularit̄ maxime iuncto principio ꝙ quilibet clericus qualitercūq; ſit beneficiat⁹ n̄ pōt facere fructus ſuos vt de ipſis poſſet teſtari. ſed ſibi vti licet eis ad vſuʒ q̄tidianū. ſed aduerte q: gl. multū inualuit apd̄ oēs que ē in. c. p̄nti. de offi. ordi. li. vj. diſtinguēs inter clericū habentē adminiſtrationē ꝛ nō habentē ꝛ inter clericū ſimpliciter bn̄ficiatū vt eſt canonic⁹ q̄ nō dicit̄ habere adminiſtrationē eccľie. primo caſu voluit ꝙ clericus cōparet̄ vſufructuario in vita vt ſic poſſit donare de rebus eccľie moderate tn̄. tex. ē in. c. ceterū. de dona⁹. in infirmitate xō cōpatur vſuario. q: nō pōt aliquid donare niſi intuitu elemoſyne. vt in. c. q: ꝛ in. c. relatū. el. ij. j. ti. pri. Non habens xō adminiſtrationeʒ cōpatur vſufructuario in vita ꝛ in morte etiā ita vt de iſtis redditib⁹ teſtari poſſit. ꝛ dicit ꝙ hec opi. fuit Hoſti. ꝛ Gof. ꝛ ſic tranſit ibi Io. an. in glo. ſua. ſ; illa gl. nūq; mihi placuit nec probat̄ aliquo iure. nā ſolū fundat̄ ꝑ. c. req̄ſiſti. in fi. j. ti. j. qd̄. c. ſi bene ponderat̄. poti⁹ facit cōtra. nam ibi ſolū dicit̄ ꝙ ſi aliquid relinquit̄ nō habenti adminiſtrationē ſ; ſimplicit̄ bn̄ficiato p̄ſumitur relictū intuitu ꝑſone ꝛ nō eccľie. ꝛ ſic acquirit̄ ꝑſone et nō eccľie. ꝛ nihil dixit de vere acquiſitis intuitu eccleſie. ſed poti⁹ ꝓbat cōtrariū. nā cū fundet ſe ſuper p̄ſumptione. ergo ſi cōſtaret ꝙ intuitu beneficij ſui fuiſſet ſibi relictū cederet beneficio ꝛ nō ꝑſone. ꝛ ſic nō poſſet diſponere ad libitū. idē ergo dicendū in redditib⁹ prouenientibus ex beneficio. ꝛ ꝑ h̄ allego tex. expreſſum in. §. fi. cū. c. ſequenti. xij. q. j. vbi tex. loquūt̄ in canonicis. ꝛ ſic nō habentib⁹ adminiſtrationē. ꝛ dicūt ꝙ p̄bende cū ꝓcedant ex rebus eccleſie nō dant̄ canonicis ſimpliciter vt faciant quicquid velint ex redditib⁹. ſ; vt primo neceſſaria percipiant ꝓ ſe. ꝛ ſi quid ſupeſt debent expendere i vtilitates eccľie. nam quēadmodū in alijs bonis eccleſie diſponit̄ ꝑ habentē adminiſtrationē. ita ꝛ i iſtis cū ſint res eccľie ꝛ ſunt diuiſe ꝑ prebendas vt commodius ꝑciperent neceſſaria. ad idē vide glo. xij. q. j. c. res. que dicit ꝙ ſi cleric⁹ emit etiā equū de redditibus eccľie eſt eccľie ꝛ nō ꝓprius. vide etiā text. Hiero. xliij. di. in princi. vbi dicit̄. tibi O ſacerdos de altari viuere ꝑmiſſum eſt nō luxuriari. ꝛ ponit Archi. ibi vnā opi. ſatis periculoſam quā ſequitur Io. de lig. in cle. gratia. de reſcrip. dicēs. ꝙ ſi beneficiatus expendit de redditib⁹ eccľie voluptuoſe tenetur ad reſtitutionē qd̄ no. habent ergo clerici liberā adminiſtrationē ꝛ diſpenſationē fructuū bn̄ficij in bene diſpenſando. vide latius qd̄ dico in repetitione. d. c. cum eſſes. vbi etiam vltra alios proſequor queſtionem quotidianā nūquid papa poſſit dare clerico poteſtatem teſtandi de rebus acquiſitis intuitu beneficij.

¶ De teſtamentis ꝛ vltimis volūtatibus. Rub̄ica.

¶ Cōtinuat̄ hec rubrica duobus modis ad precedentia. ꝛ primo ſic. Supra viſum eſt de diſpoſitione inter viuos reſtabat videre de vltimis voluntatibus. vel ſecūdo ſic. Supra viſum ē de peculio clericoꝝ. ſed q: dubitari pōt nūquid de omi peculio valeant clerici condere teſtamētū. ideo ſubijcitur hec rubrica. ¶ Sed cōtra rubricā oppo. de ſupfluitate. nā ſufficiebat dicere de teſtamētis cū teſtamētū cōp̄hendat in ſe vltimā voluntatem. eſt eni mentis teſtatio. inſti. e. in p̄n. ſic etiā ſufficiebat dicere de vltimis volūtatibus. q: vltima voluntas cōprehendit teſtamentū. So. Io. an. dicit ꝙ hoc fecit auctor ad maiorē declarationē noſtrā. Sed tu dic clari⁹ ꝙ teſtamentū in ſe ꝓprie ſumptū nō comp̄hendat in ſe oēm vltimā volūtatē. q: teſtamētū ē noſtre volūtatis iuſta ſnīa de eo ꝙ q̄s poſt mortē ſuam fieri vult cū heredis inſtitutione. vt habet̄ in. l. j. iūcta gl. ff. e. vnde ſine heredis inſtitutione nō eſt teſtm̄. vt inſti. de leg. in. §. ante heredis. ꝛ ꝑ ꝯ̄ns nō cōp̄hendit teſtamentū codicillū. q: in codicillo nō poteſt dari hereditas. C. de codici. in. l. ſi idem. nec cōp̄hendit in ſe donationē cā mortis que eſt q̄ſi vltima voluntas. vn̄ cū auctor eēt tracturus nō ſolum de teſtamentis ſed etiā de alijs voluntatibus vltimis merito ſubijcit ſcd̄am ꝑtem rubrice. ꝛ q̄uis vltima voluntas generaliter ſumpta cōp̄hendit teſtamētū. tamē q: nō ois vltima voluntas ē teſtm̄ vt ſupra dixi merito ad maiorē declarationē poſuit hic rubricā duplicatā. ¶ Pro declaratione huius rubrice ꝛ vt prime lectioni honor adſit. quero q̄s pōt facere teſtm̄. So. edictū de teſtamētis ē ꝓhibitoriū. oēs eni poſſunt teſtari qui nō ſunt ſpecifice ꝓhibiti. vt not. gl. ꝛ Bar. in. l. ſi queramus. ff. e. ꝛ ſpe. in ti. de inſtru. edi. in. §. cōpendioſe. vbi plene inuenies de mā. tn̄ puto ꝙ hec facultas teſtandi ſit hoib⁹ q̄ſi grōſe conceſſa. q: teſtator diſponit in id tp̄s quo nō ē futur⁹

dñs.nã teſtm̃ morte cõfirmaꝛ.vt in.c. cũ marthe.ꝺ
cele.miſ.ſed pꝰ mortẽ qs deſinit eẽ dñs. vñ diſpoſi
tio licet fiat tp̃e habili quo ẽ dñs. tñ effectꝰ ꝯferꝛ in
tp̃s inhabile qꝺ de mero iure nõ deberet licere.l.ꝗ
ſponſe.C.de dona.an.nup.hinc dixit gl. no. ꝙ pa
pa nõ põt in vita ſibi eligere ſucceſſorẽ qꝛ effectꝰ cõ
ferꝛ in tempꝰ quo nõ ẽ futurus papa.viij.q.j.§.hiſ
oĩbus.⁊ ad p̃dicta vide glo.no.q̃ hoc ſentit in.l.illa
inſtitutio.ff.de here.inſti. ¶Qui aũt ꝓhibeanꝛ te
ſtari.gl.in.ꝺ.l.ſi queramꝰ.enumerat.xiij.ꝑſonas.
ꝭ enumerabo plures.Dic ꝫ primo ꝙ ꝓhibeꝛ furio
ſus ſeu mente captꝰ.vt in.c.ſi.j.ti.ꝑxi. niſi habeat
dilucida interualla.l.furioſum.C.q̃ te.fa. poſſunt
Scꝺo ꝓhibeꝛ mutꝰ ⁊ ſurdus a natiuitate. ſecus ſi
ex accidenti ⁊ ſcribere ſciat.de quo dicendũ.vt.l.di
ſcreti .C.e.Tertio ſi nõ valet articulate loqui ita ꝙ
nõ põt exprimere nomẽ heredis nec ſcribere. vt.l.
iubemꝰ.C.e.Quarto impubes.vnde niſi maſculꝰ
ſit in quartodecimo ⁊ femina in duodecimo teſta-
ri nõ põt.vt.l.qua etate.ff.e.Quito filiuſfamilias
niſi de caſtrenſi vel q̃ſi.vt in.c.licet.de ſepul.lib.vj.
⁊.l.pe.C.qui teſta.fa.po. Sexto ꝓdigus cui bona
ſunt interdicta a iudice.l.is cui.ff.e.ꝭ teſtm̃ priꝰ fa-
ctũ valet vt ibi.Septimo dãnatꝰ ad mortẽ natura-
lem vel ciuilem puta qꝛ deportatꝰ.vñ cõiter teneꝛ
ꝙ tales nõ pñt teſtari etiã ſi fugiant a manibꝰ iudi-
cũ.vt in.l.eius.⁊ qꝺ ibi no.ff.eo. ⁊ in.l.qui vltimo
ſupplicio.⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de penis.ſi autẽ qs eſt dã-
natus ad penã inferiorẽ tũc nõ efficiꝛ inteſtabilis.
puta ſi fuit dãnatꝰ ad amputãdas manꝰ vł vt oculi
eruanꝛ.qꝛ hoc nõ repiꝛ iure cautũ.de quo ꝑ Bar.
in.l.qui manꝰ.ff.e.⁊ ſpe.in p̃alle.ꝟ.quid de exocu-
latis.Dubitaꝛ etiã de dãnato ad ꝑpetuũ carcerem
⁊ in laico cõis ſnĩa eſt ꝙ ẽ inteſtabilis.vt no.in.l.ij.
ff.de pu.iudi.ſed in clerico audiui varie fuiſſe con
ſultũ.nã quidã cõſuluerũt ꝙ nõ poſſit teſtari. quia
illa pena equipaꝛ pene morti ſeu deportatiõis.vt
no.Inn i.c.qualiꝛ ⁊ qñ.de accu.ꝯſulẽtes ꝟo oppoſi
tũ moti ſunt.qꝛ ius canonicũ nõ imponit ꝑpetuuȝ
carcerẽ in penã ꝭ ad pniam.vt in.c.nouimꝰ.de.ꝟ.
ſig.⁊ in.c.pe.de here.⁊.c.q̃uis.ꝺ penis li. vj.ꝫ nõ
dȝ hec pena inhabilitatis teſtãdi ꝓdire ex peniten-
tia.⁊ hec opi. mitior.ꝭ alia videꝛ verior.qꝛ negari
nõ põt qn ibi ſit quaſi mortuꝰ.Octauo ꝓhibeꝛ pu
blicus vſurarius niſi p̃ſtet cautionem ſm formam
c.q̃q̃.de vſu. li. vj.Nono ꝓhibeꝛ excõicatus ſm
opi.quorũdã quã ſequiꝛ glo.i.c. decernimꝰ.ꝺ ſen.
ex.li.vj.Sed Io.an.in nouella latius reaſſumens
mãm tenet ꝯrium.⁊ idẽ Inno.in.c.cũ volũtate.j.
de ſen.ex.ſequiꝛ Barꝛ.in.ꝺ.l.ſi queramꝰ.⁊ hec eſt
hodie cõis opi.nã ꝓprie excõicatus nõ equipaꝛ de
portato.vt dixi in.c.paſtoralis.de appella.⁊ hoc te-
neas.Decimo ꝓhibeꝛ ſeruꝰ.xiij.q.ij.illud.l.filius.
ff.de teſta.Undecimo ꝓhibeꝛ religioſus quilibet
q̃ ꝓfiteꝛ tria ſubſtãtialia regłe.j.eo.c.j.xij.q.ij.nõ
dicatis.ſecus dic de religioſis largo mõ ſumptĩ qui
iſta tria nõ cõfitenꝛ.de quo vide bo.tex.cũ glo.xij.
q.vlti.c.ſi.in ſi.vñ etiã heremita teſtari põt. qꝛ põt
habere ꝓpriũ.vide tex.cũ gl.xix.q.iij.§.econtra.⁊
xvj.q.j.q̃ vere.ꝑ Inno.in.c.cũ monaſteriũ.ꝺ elec.

Duodecimo hereticus.rõ qꝛ hereticꝰ nihil hȝ cum
bona ſua poſſũt apprehendi.c.cũ ſm leges.de her.
li.vj.vnde etiã ſi poſt mortẽ põt detegi queȝ fuiſſe
hereticũ in vita.tũc oĩa bona poſſunt apprehendi.
in.c.ij.de preſcrip.li.vj. ¶Tertiodecimo ꝓhibeꝛ
dubius de ſtatu ſuo.⁊ diciꝛ dubius qñ dubitat an
ſit in eo ſtatu quo teſtari poſſit.l.de ſtatu. ff.eo.
¶Quartodecimo ꝓhibeꝛ obſides.⁊intellige de ob-
ſidibꝰ ꝑ captiuis ꝑſi romani vł ecõtra.puta ſi apꝺ
infideles eẽnt obſides chriſtiani vel ecõtra. ſecꝰ in
his obſidibus q̃ quotidie traduꝛ de vna ciuitate al
teri.iuxta ea q̃ le.⁊ no.in.l.obſides.ff.e.¶Quinto-
decimo ꝓhibeꝛ dãnatꝰ ob crimẽ famoſum qui ob
iniuriã alterius cõfecit libellũ famoſũ. ⁊ de eo fuit
dãnatus.nã talis efficiꝛ etiã infamis. vt in p̃alle.l.
is cui.in.§.qui ob carmẽ.vnde dubitaꝛ an ĩfamis
ex aliqcã poſſit cõdere teſtamẽtuȝ.⁊ cõiter teneꝛ ꝙ
ſic niſi reperiaꝛ ſpecifice ꝓhibitus. qꝺ ꝓbaꝛ in.l.j.
C.de nup.no.Bar.in.ꝺ.§.qui ob carmẽ.Sedeci-
mo reus criminis leſe maieſtatis.l.quiſqs. C.ad.l
iuł.maie.vj.q.j.l.§.verũ.ꝟ.ſi qs.Decimoſeptimo
is qui eſt apud hoſtes captiuꝰ.vt.ꝺ.l.eiꝰ.Decimo
octauo carens vtroq̃ lumine.hodie tñ põt teſtari
dũmodo ſeruet qꝺ habeꝛ in.l.iubemꝰ.p̃alle.⁊ in.l.
hac cõſultiſſima.C.eo.vt articulate ⁊ clare in p̃ſen-
tia teſtiũ exprimat nomẽ heredis.ſi qui ꝟo alij ca-
ſus ſunt ꝓhibiti ſunt reducibiles ad p̃dictos.Sȝ
nũc queriꝛ de materia magis notabili ⁊ canoniſtis
valde neceſſaria.vtrum prohibiti teſtari a iure poſ
ſint diſponere ad pias cauſas.Et ſcias primo ꝙ oẽ
relictũ ꝓ aĩa diciꝛ ad pias cauſas.ar.in.c.req̃ſiſti.
j.c.⁊ no.glo.⁊ Bar.i.l.ſi qs titio.ff.de le.ij.⁊ Bal.
in.l.j.de ſacro ſan.ec.vbi cõcludit ꝙ relictũ factum
ꝯſanguineo pauperi diciꝛ ad pias cauſas. ſecus ſi
ꝯſanguineo diuiti licet dicat ꝙ ꝓ anima ſua.facꝛ qꝺ
no.Bal.in.ꝺ.l.j.Ex quo inferꝛ ꝙ relictũ factũ reli
gioſo ꝯſanguineo ſi amore dei fit diciꝛ ad pias cau
ſas.vt no.in.c.j.j.eo.li.vj.⁊ Bal.in.ꝺ.l.j. Ex q̃ in-
ferꝛ ꝙ nõ detrahiꝛ falcidia.ſicut nec de alijs legatꝭ
ad pias cauſas.vt no.in.c.j.j.eo.lib.vj.⁊ in auẽ.ſi
mulier.C.ad.l.fal.dic ergo ad p̃ncipale ꝙ furioſuſ
nõ poteſt diſponere etiã ad pias cauſas.qꝛ non ha
bet intellectũ.ꝓbatur in.c.ſi.j.ti.ꝑxi. De ſurdo vł
muto ſeu nõ valẽte articulate loqui.dic ꝙ ad pias
cauſas pñt diſponere dũmodo ſaltẽ nutu.i.ſigno
poſſunt exprimere volũtatẽ.nam cuȝ tales poſſint
cõtrahere matrimoniuȝ.vt in.c.cum apud.ꝺ ſpõ.
infertur ꝙ habent intellectũ naturalem.ſed in iſtis
diſpoſitionibus ad pias cauſas ſufficit ſola facul-
tas iuriſgentium ſeu naturalis. nec curamꝰ de ſo-
lennitate iuris ciuilis.ar.c. relatum.el. p̃mo.j.eo.
vnde Bal.in.l.j.C.de ſac.ſan.ec.ponendo q̃oneȝ
in aduocato qui propꝛ infirmitatẽ nõ poterat loq̃
nec ſcribere.ſed religioſo quodã ſibi dicente vt pro
uideret de aĩa ſua.⁊ ꝙ ſi bona ſua volebat dimitte-
re pauperibus aperiret librũ.ſi ſanus mente ape-
ruit librum valet diſpoſitio.ponit Bal.regulam ꝙ
ad pias cauſas valet teſtamentum nutu factũ. ⁊ ꝓ
hoc vide bo.glo.in.c.cum tibi.j.eo.vbi dicã latius
De impubere cõmuniꝛ teneꝛ ꝙ nõ põt diſponere

ad pias cauſas. quia nõ videtur adhuc habere iu-
diciũ integrũ. vnde etiam miles nõ poteſt ante pu-
bertatẽ teſtari. vt in. l. fi. C. de teſta. mili. ⁊ h̄ tenent
Bar. ⁊ Bal. in. d. l. j. In filiofami. cõclude ꝙ in ca-
ſtrenſi vel quaſi poteſt teſtari vt vult. ſed in aduen-
ticijs quorum habet proprietatem eſt dubiũ. nam
ſi vſufructus acquiritur patri omnes tenent ꝙ te-
ſtari ad pias cauſas nõ põt inuito patre. vt in. d. l.
pe. C. qui teſta. facere nõ poſ. ſed dubiũ eſt quãdo
vſufructus ẽ penes filiũ. voluit Bar. i. d. l. j. ꝙ poſ-
ſit teſtari ad pias cauſas etiã inuito patre. qꝛ oĩs ſo-
lennitas iuris ciuilis remiſſa eſt in legatis ad pias
cauſas. vt in. d. l. j. §. ꝓcurator. ⁊ ꝓbatur. j. eo. rela-
tum. Sed Bal. tenet ibi contrarium. alle. bo. text.
in. c. licet. de ſepul. li. vj. vbi dicitur ꝙ filiusfa. nõ po-
teſt diſponere inuito patre etiã ꝓ anima niſi de ca-
ſtrenſi vel quaſi. ⁊ hec opi. videtur verior per illuꝫ
tex. ne expolietur pater cui bona filij debentur pro-
pter fauorẽ pie cauſe. De prodigo tenet ibi Bart.
ꝙ nõ põt teſtari etiã ad pias cauſas. qꝛ pᵒ interdi-
ctũ nõ hꝫ adminiſtrationẽ bonoꝝ ſuorũ. ⁊ facit qđ
no. Fre. in cõſilijs ſuis ꝑpe fi. Itẽ qꝛ ꝓdigꝰ compa-
tur pupillo ſeu furioſo. l. is cui bonis. ff. de. ꝟ. obl.
De vſurario tenet ibi Bar. ꝙ ex quo ẽ publicꝰ ⁊ ex
quo nõ dedit cautionẽ non põt aliquid diſponere
ꝓ anima. qꝛ nec eccl'ia debet recipe oblatiões talis.
in. c. quia. j. de vſu. ⁊ idẽ dicit in quolibet decedẽte
ī peccato mortali. qꝛ cũ ſit extra vnitatẽ eccl'ie ñ põt
dici relictũ ꝓ aĩa. nã eccl'ia ꝓ talibꝰ ñ orat. xxiij. q. v.
placuit. xij. q. ij. non eſtimemꝰ. Ex quo etiã infert
ꝙ relicta per iſtos nõ gaudent ꝑuilegio tributo re-
licto ad pias cauſas. Bal. in hoc vltimo tenet ibi ꝯ-
rium dicẽs ꝙ priuilegiũ iſtud non ſolũ ẽ tributũ fa-
uore relinquentis ſꝫ fauore illius cui eſt relictum. ⁊
iſta fuit cauſa finalis iſtorũ priuilegiorum. Diceret
ꝙ vſurarius publicꝰ nõ põt aliquid relinquere. qꝛ
nõ valet teſtamentũ nec codicillus. vt in. d. c. ij. ſed
in alijs exiſtentibꝰ in peccato. vt in excõicatis ⁊ ſimili-
bus ſubdiſtingue ꝙ aut volũt facere oblationẽ ec-
cleſie. ⁊ debent regulariter admitti niſi ſpecialiter
ꝓhibeant vt excõmunicatus. vſurarius ⁊ ſimiles
vide gl. in. c. oblatiões. xc. di. Idẽ dico ⁊ fortiꝰ ſi vo-
lũt intuitu elemoſyne aliquid dare eccleſie vel pau-
peribus. dico ꝙ poſſint ⁊ eccl'ie pñt recipe. nõ tamẽ
ſe debẽt obligare ad oranduꝫ pro eis. nec valet rõ
Bar. dũ dicit ꝙ nõ videt relictum pro anima ex q̃
relinquens erat extra vnitatẽ eccleſie. qꝛ quãtũcun-
ꝙ peccator põt ⁊ debet ⁊ ei cõſulenduꝫ eſt vt bona
opera exerceat. elemoſynas faciat. ⁊ ſilia. qꝛ h̄ bõa
que fiunt in peccato mortali licet nõ valent ad vitã
eternam ꝯſequẽdã. valent tamẽ ad multa alia pu-
ta ad minus ſuppliciũ ſubeundũ. ⁊ vt deus illuſtret
corda illoꝝ. vt habetur de pe. di. iij. in fi. vide bonã
glo. in. c. ꝙ quidam. j. de peni. ⁊ remiſſ. ⁊ i. c. ex trãſ-
miſſa. de decimis. ⁊. xiij. q. v. in ſumma. conclude
ergo ꝙ talia relicta poſſunt dici ad pias cauſas nõ
ſolum ratione illius cui relinquitur ſed etiam rati-
one relinquentis. ⁊ ſic infero ꝙ talia relicta gaudẽt
priuilegio relictorum ad pias cauſas ex quo alſ nõ
iure teſtari poſſunt. De damnato ad morteꝫ natu-
ralem vel ciuilem nunquid poſſit diſponere ad pi-
as cauſas ex quo bona ſua nõ ſunt publicata. com-
muniter tenet ꝙ nõ. quia iura dant illa bona veni-
entibus ab inteſtato. vt in auc. bona damnatoru͂.
C. de bonis ꝓſcrip. vnde eſſet diſponere de alieno
quinimo teſtamentũ prius factum rumpit ſecuta
damnatione. legiſte hoc volunt. in. d. l. j. ⁊ Io. an.
in. c. q̃q̃. de vſuris. lib. vj. vbi latius vide. De ex-
cõmunicato dic vt. ſ. dixi. nã ſicut poteſt facere ele-
moſynam. vt in. c. cum voluntate. de ſen. excõ. ita
⁊ in teſtamento relinquere poteſt ad pias cauſas li-
cet aliud dixerit Bar. de ſeruo. religioſo. heretico.
reo leſe maieſtatis. ⁊ ſilibus. dic ꝙ nõ poſſũt diſpo-
nere etiam ad pias cauſas. qꝛ nõ habent bona. j. q.
j. nõ eſt putanda. De dubio de ſtatu ſuo ſũt opi. in-
ter doc. naꝫ Bar. tenet ꝙ poſſit diſponere ad pias
cauſas. Bal. cõtrariũ. in. d. l. j. qꝛ non reperitur iu-
re conceſſum. ſed plus placet opi. Bar. fauore pie
cauſe. quia miles eſt in hoc priuilegiatus. vt i. l. ex
militari. §. ſi miles. ff. de teſt. mili. fortius pia cauſa
debet eſſe priuilegiata. De eo qui eſt apud hoſtes.
credo ꝙ nõ poſſet diſponere qꝛ ſeruus ẽ. Per ꝑdi-
cta habes hanc materiã vtilẽ declaratam quam tu
canoniſta ſemper nota ⁊ tene menti.

Q q Uorundam. Epus de
rebꝰ pa-
trimonialibus teſtari põt. de rebꝰ
vero eccleſie ſeu intuitu eccl'ie que-
ſitis teſtari nõ valet. Primo ponit
factum. Secũdo deciſio. ibi. horta-
mur. ¶ Nota primo ꝙ ꝓmouendus in epm po-
teſt habere propriũ ⁊ illud retinere poſt adeptum
epatum. Ex quo infertur apertiſſime ꝙ clericꝰ licite
poteſt habere beneficium ⁊ bona patrimonialia li-
cet aliud fuerit tempore primitiue eccleſie. ſꝫ ipſemet
Auguſtinus illum ſtatũ relaxauit in ſecularibꝰ cle-
ricis. qꝛ nũq̃ fuit hoc preceptum ab eccleſia. licꝫ ex
fauore quodã ꝯuerſi ad fidem abijcerent omnia ꝓ-
pria bona. de quo vide qđ habet. xij. q. j. in ſũma.
⁊ in. c. certe. ¶ No. ſecũdo ar. ꝙ habens filios põt
ꝓmoueri in epm. nam iſte habuit nurum. ⁊ ſic vxo-
rem filij. ⁊ per cõſequẽs ꝑſumit habuiſſe filiũ. quia
nõ cõſtat ꝙ eẽt mortuus. ſꝫ hoc clarius ꝓbat. xij. q.
ij. epſ qui filios. ⁊ eadem cã. q. j. ſint manifeſta. ſꝫ
nunquid hoc liceat de iure cõi latius dicam infra.
¶ Nota tertio ꝙ clericus etiã ꝑlatus nõ tenet inſti-
tuere eccl'iam ſuã etiam in teſtamẽto. ſꝫ põt cui vult
bona dimittere. cõcordat. d. c. epſ qui filios. qđ au-
tẽ ſi morit ſine teſtamẽto. dicam in. c. j. j. ti. proxi.
¶ No. quarto ꝙ acquiſita ꝑ ꝑlatũ de facultatibus
eccleſie ſunt ipſius eccl'ie qđ dic ꝓcedere ſiue emeret
noie ꝓprio ſiue fraudulenter noie alieno. xij. q. v.
in. c. fixũ. ⁊ in. c. inquirendũ. ſ. ti. prox. ¶ Et no. h̄
ar. ꝙ eccl'ia hꝫ fundatã intentionẽ de iure cõi ſuper
oibus bonis poſſeſſis a ꝑlato defuncto. vñ oĩa pre-
ſumunt eẽ eccl'ie niſi probent ex aduerſo illa eẽ pa-
trimonialia. Et videtur iſte tex. ꝓbare ꝙ etiã cõtra
heredẽ poſſeſſorẽ eccl'ia habeat intentionẽ funda-
tam. vt colligit ibi quicquid ipſũ habuiſſe patuerit
Sed vide tex. cum gl. no. que videtur ꝓbare ꝯrĩu

xij.q.v.c.j.vbi innuit ꝙ ſi heres clerici eſt in poſſeſ ſione.⁊ ſi dubitat vtrū illa bona habuerit ante pre laturā onus probandi incumbit eccl'ie.⁊ illā gl.pu to verū dicere.⁊ ſatis tex.ille videtur ꝓbare.ꝑ hoc facit.c.j.ſ.ti.proxi.vbi dicit eſſe inueſtigandū.⁊c. ¶Et pro hoc facit tex.iſte in verbo quicquid.ſm quē puto intelligenda verba precedentia.⁊ de materia vide qd latius dixi in.c.inquirendum.ſ.ti.proxi. ⁊ in repetitione.c.cum eſſes.j.eo.⁊ ſentit no.Goſ. hic intelligendo de bonis de quib⁹ dubitat an p̄la tus habuerit ante prelaturā.de acquiſitis vero in prelatura.dixi in.c.inquirendum.p̄alle.nota.per Inno.in.c.cum in officijs.j.c. ¶Sed oppo.cōtra p̄dicta ⁊ videtur ꝙ habens filios nō poſſit ꝓmoue ri in epm nec ad aliā prelaturam.vt in.c.cathinen ſis.lxj.di.⁊ in.c.de ſyracuſane.xxviij.di. ¶So.dicit Inno.ꝙ de iure cōmuni nō poteſt ꝓmoueri vt in contrarijs ſed ex diſpenſatione vbi ꝓbat longā cō tinentiā preceſſiſſe poterit ꝓmoueri.ar.i.c.priuſq̄ꝫ xxviij.di.fatetur tamē ꝙ antiquitus quādo eccl'ie nō erant ita opulente promouebant habentes fili os.ſic intelligit.§.neceſſe.xlvij.di.Hoſti.tenet ꝙ d iure cōmuni ſine diſpenſatione poteſt promoueri allegat apoſtoluꝫ.Oportet epm eſſe vnius vxoris virum.vt habetur.xxvj.di.in prin.ſi ergo habuit vxorem preſumit habuiſſe filios.Itē beat⁹ Petr⁹ habuit filiaꝫ.ſ.petronellam.⁊ fertur ꝙ Clemēs pa pa quartus etiam habuit duas filias tempore pro motionis.⁊ ſic tranſeunt ꝯmuniter doc.noſtri.ſed tu vide glo.in.d.c.de ſyracuſane.que ponit tertiā opi.diſtinguentē inter filios ſuſpectos ⁊ bone con ditionis vt primo caſu nō poſſit ꝓmoueri.⁊ idē in nepotibus.Secūdo caſu ſic ego credo ꝙ opi.Inn. ſit verior.⁊ probat apte iudicio meo in.d.c.de ſyra cuſane vbi tex.diſtinguit inter bonos ⁊ malos ſed in defectū poterit talis ꝓmoueri.nam ius conſide rauit amorem paternū qui vincit oēm affectū.vt i l.fi.C.de cura.furio.vnde alibi dicit glo.ꝙ epi ſūt ceci erga nepotes.j.q.iij.ꝑuenit.Idem de iure ci uili.hoc eſt apertiſſimū.vt habet in auc.quō opor teat epi.in.§.j.vbi cauet nō ſolum de filijs ſed etiaꝫ de nepotibus.⁊ intelligo de nepotibus ꝓprie ſum ptis.nam ꝓprie nepos dicit filius filij vel filie.l.iu riſcōſultus in.§.nepos.ff.de gradib⁹.naꝫ tales ne potes quis amat vt filios vt dicit tex.in.l.liberorū. in fi.ff.de ỽbo.ſig.Nec obſtat dictū apoſtoli.quia apl's nō precepit ſ; diſponit ꝓpter euitandam biga miam vt ꝓmouendus habuerit vnicā ⁊ virginem. vnde permiſit talē promoueri.ſ; eccl'ia potuit poſt modū ꝓuidere ne ſubſtantia eccleſiaꝝ ꝑ tales diſſi petur.⁊ idem dic de iure antiquo.nā nō debet rep̄ henſibile reputari ſi ſm varietatē tempoꝝ ſtatuta varient humana.vt in.c.nō debet.de cōſan.⁊ affi. ¶In gl.ij.in fi.no.primo ex glō.ꝙ heres ꝓ ea par te ꝓ qua inſtitut⁹ ē tenet ꝓbare alienationē quā fe cit defunctus de bonis ſuis dū viueret.⁊ rō ē i ꝓm ptu.nam omnes heredes tenentur de euictiōe.et quilibet de pte ſua.⁊ regula iuris habet ꝙ quē de euictione tenet actio eundem agentē repellit exce ptio.vt in.l.exceptionis.C.de euic.⁊ in.c.ſi qs pre

ſbyterorum.de rebus eccl'.nō alie.Et vide glo.in.c. eps qui filios.xij.q.ij.Eadem queſtio fit in filio cu ius pater alienauit bona ꝓpria filij.de qua queſti one per glo.in.l.fi.§.in cōputatione.C.de iure de liberandi. ¶Et in fi.glo.nota ſingulariter iſtā gl. q2 neſcio hoc alibi ita expreſſum.licet glo.aliquate nus tetigerit.in.d.c.eps qui filios.vult hec glo.ꝙ etiā eccleſia inſtituta heres teneat ad onera vltra vires hereditarias ſi nō cōfecerit inuentariū ſicut dicimus in priuatis pſonis.⁊ cū hac glo.videntur tranſire doc.limitant tñ ⁊ Io.an.principalit' ꝙ ec cleſia leſa poterit petere reſtitutionē in integrum ſicut ⁊ minor niſi leſio cōtigiſſet ex euentu.ad hoc l.verū in.§.ſi locupleti.ff.de mino.Sed Bar.in.l. j.C.de ſa.ſan.eccl'.tenet eccl'iam nō obligari vltra vires hereditarias.mouet ꝑ auc.ſicut.C.de ſacro ſan.eccl'.vbi ꝓhibet quis donare eccl'ijs rem dam noſam.Item Bal.in.d.l.fi.mouetur q2 fiſcus ha bet hoc priuilegium.l.j.ff.de iure fiſci.ergo ⁊ eccle ſia que equipatur fiſco.vt no.in.c.j.de i inte.reſti. ⁊ hanc opi.teneas.nam in dubijs fauendū eſt pie cauſe.l.ſunt perſone.ff.de religio.⁊ ſumpt.fune. Ex predictis infero ꝙ ſi eccl'ie factum ē relictum cū onere excedente lucruꝫ poterit eccl'ia ex poſtfacto relictū repudiare.ar.in.d.auc.ſicut.qd bene no. ¶In glo.penul.ibi.renūciauit ꝓprijs.vult dicere ꝙ iſte eps erat religioſus.id quicquid acquiſiuit ce dit epatui.⁊ lꝫ hoc nō placeat Hoſti.dicēti ꝙ ex quo habebat adminiſtrationē pōt libere de his bonis diſponere.Io.an.tñ tenet cū glo.⁊ melius.q2 quic qd religioſus ꝓmotus ad prelaturam acquirit ac quiritur prelature.vt eſt tex.in.c.vnico.xviij.q.j. ⁊.c.cū olim.de priuil'.habet tñ adminiſtrationē il lorū bonorū ex quo eſt prelatus.dꝫ tñ vti nō vt ꝓ prijs.ſed vt rebus eccleſie ſm eū ⁊ bñ.⁊ nota h vlti mū.⁊ licet iſte intellectus ſit verus in ſe.nō tñ cōue nit littere vbi p̄ſupponit iſtū cōdidiſſe teſtamentuꝫ de rebus ꝓprijs.ergo nō erat religioſus.quare te ne lec.que ſequit in glo.vt intelligat tex.de bonis queſitis cōtemplatiōe eccl'ie ⁊ nō perſone.⁊ ex hac lec.no.ꝙ etiā eps acquirit ſibi q̄cq̄d adipiſcit intui tu perſone ſicut dicim⁹ in ſimplicibus clericis.in.c q2.j.eo.Et dico hoc notandū.q2 iura apte hec non dicūt de epo.ſed poti⁹ vident innuere opp.vt le.et no.in auc.licentiam.C.de epi.⁊ cle.xij.q.v.c.j.⁊.c fixum.ſed tene primum dictum.

q Quia ingredientibus.

Abbatiſſa teſtari nō poteſt etiam ſi nunq̄ꝫ induiſſet habitū monachalē.Primo ponit qōnem Scdo ſoluit ibi neceſſariū. ¶Nota primo ꝙ moni ales teneant deferre habitum monachalē.nec valet cōſuetudo in oppoſitū.Sed aduerte q2 vt plurimū moniales portant veſtes nigras ⁊ velū cōſecratio nis ſeu ꝓfeſſionis.an autē per hoc.c.illa earum ta lis cōſuetudo ſit ſublata.⁊ prima fronte videt ꝙ ſic ſ; in ꝯriū facit.q2 iſte tex.loquit de veſtib⁹ oio diſſo nis religioni.nā incedebat iſta ſic incedebant p̄ſbri illi⁹ loci reſpectu coloris ⁊ forme.nō aut loq̄t quan do cert⁹ habit⁹ nō ē oio ꝯformis ſecularib⁹ veſtib⁹

⁊ de qualitate veſtis ē tex. cū gl. no. in cle. ne ī agro de ſtatu. regu. in verbo ꝯſuetudo. vbi dicit ꝙ poſſunt portare pānū ſm ꝯſuetudinē loci. ¶ No. ſcḋo ꝙ ad eſſe abbatiſſe neceſſario nō ꝯcurrit habit⁹ monachalis. q2 ꝓfeſſio ⁊ nō habitus facit religioſum. vt in. c. porrectū. de regularibus. ¶ Itē no. ꝙ licet abbatiſſa habeat adminiſtrationē bonorum nō tñ pōt cōdere teſtamētum de rebus ꝑrimonialib⁹. ꝗ oīno acquirunt monaſterio. ¶ Sed oppo. ꝯ tex. in eo ꝙ ponderat ꝙ ꝑ plures annos iſta ſtetit in mōaſterio. nā vnus annus ſufficit. vt in. c. ex pte. ⁊ in. c. ſtatutū. j. de regu. So. Hoſti. ſupplet maxime, dicit eni ꝙ ex quo quis ingredit religionē ⁊ ſtat ibi ꝑ annū tacite ꝓfitet. vt in pꝛeallegatis iurib⁹. poſtea dicit ꝙ ſi quis ingredit religionē vbi nō ſeruat regula. licet ꝑ plures annos ibi ſteterit nō obligat ſi nō ē ꝓfeſſus. poteſt tñ compelli ad exeundū vel ad ꝓfitendū. ar. c. vt clerici. j. de regul. Primum dictuz nō videt indiſtincte verum ſed ſolet limitari ⁊ ſolz intelligi quādo habit⁹ monachoꝝ nō eſt diſtinctus ab habitu ꝓfeſſoꝝ. de quo dicendū. vt habet in. c. j. de regu. li. vj. ⁊ in cle. ſi. eo. ti. Scḋo3 vero dictum Hoſti. generaliter intellectū nō puto verū eē. q2 ex quo quis generaliter ingredit religionē aſſumendo habitū indiſtinctū ſi portat illū ꝑ annū tacite ꝓfitetur licet ibi nō ſeruet regula. q2 tex. loquit indiſtincte. in. d. cle. ſi. Itē facit iſte tex. nā hic non apparet ꝙ iſta abbatiſſa fuit expſſe ꝓfeſſa. ⁊ ꝑ h̄ facit alius intellectus quē ponit h̄ Jo. an. dicēs ꝙ ex ꝗ nouitia aſſumit in abbatiſſam tacite ꝓfitet. q2 ingerit ſe actibus ꝓfeſſoꝝ. ad hoc. c. vidua. de regu. qḋ tñ dicit nō ꝓcedere ꝑ viā electionis. q2 electio eēt nulla. vt in. c. nullus. de elec. li. vj. ſed poſſet procedere ſm eū ꝑ viam poſtulatiōis vel collationis. Et nota ſingulariter iſtud dictū. ex hoc pōt arguere ꝙ ius nouū qḋ habet in. d. c. nullus. diſponēs nō valere electionē factā ad ꝑlaturā regularē de nō expreſſe ꝓfeſſo nō vendicat ſibi locū in ꝓuiſione que fit per viā collatiōis vel poſtulatiōis. ⁊ ſic tenet collatio abbatie facta nō expreſſe ꝓfeſſo. q2 illud ius penale loquēs de electione nō d3 extendi ad ꝓuiſionē vl' poſtulationē. qḋ no. ¶ In gl. j. ibi de rebus ſuis. intellige cū heredis inſtitutiōe. q2 vbi nō ē inſtitutio heredis nō ē teſtamētū ꝗ codicillus vt dixi ſup rica. Et aduerte q2 ſatis ē ꝙ heres inſtituat in certa re. vt in. l. j. §. ſi ex fundo. ff. de here. inſti. ⁊ vigore illi⁹ inſtitutionis in certa re nō dato alio coherede obtinet hereditatē in totū. q2 nō pōt ꝗs decedere pro pte inteſtatus ⁊ ꝓ pte teſtatus. ¶ Sed ē dubiū vtile nunquid in foro aīe habeat locū. d. l. j. §. ſi ex fūdo. ⁊ de hac qōne vide ꝑ Fre. cōſi. cxxvj. vbi refert ſe cōſuluiſſe ꝙ ſic. ⁊ ꝙ multi alij doc. in ſacra pagia idē ꝯſuluerūt. mouent iſti ꝑncipaliter. q2 ius hūanū nō ꝯtrium iuri diuino d3 ſeruari etiā in foro aīe qḋ etiā tenet Jo. cal. poſt. b. Thomā ſup proemio h⁹ cōpilationis. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de vſuris. li. vj. vñ cū ſm iura diſtinguant dominia ⁊ acqrant. ⁊ iſte ē vnus modus acqſitionis. nec nutrit aliqḋ peccatū d3 etiā ſeruari in foro ꝯſcie. qḋ dicūt veꝝ niſi doloſe fuiſſet inductus teſtatoꝛ ad inſtituendū in re certa. vt q2 fuiſſet ſibi ꝑſuaſuz inſtitutū nō poſſe habere regreſſum ad alia bona. hoc tñ limita ſm gl. no. in. c. fraternitas. xij. q. ij. que dicit ꝙ in foro aīe nō tenet fur reſtituere rē cū pena dupli. ꝗ ſatis ē ſatiſfacere de delicto. ¶ In glo. in ꝟbo ordinata. ibi vl' ꝯſecrata. in hoc gl. nō bene dicit q2 abbatiſſa non ꝯſecrat ſed benedicit. ⁊ eſt ſimplex benedictio. ſec⁹ in benedictione abbatis q2 illa eſt ꝑtim ordinaria ⁊ ꝑtim ſimplex. nā recipit ꝑtātem ꝯferendi minores ordines qḋ nō eſt de abbatiſſa. de quo vide bo. gl. in cle. attendentes. de ſtatu. regula.

n **Os quidem.** Propter negligentiā heredis eps exequit piā voluntatem defuncti. vel ſic. Si infra annū a die monitiōis nō fit executio teſtamenti ꝑ debentem exequi deuoluit executio ad epm. Primo ponit narratio. In ſecūda ꝓuiſio. ibi quāobrem. Primo moneri mandat, ſcḋo ſuppleri. ibi. ꝙ ſi tertio reddit rōnem. ibi. ſic enim. ¶ Nota pmo ꝙ ꝗs pōt relinquere in teſtō vt monaſteriū cōſtruat. ac etiā legare bona monaſterio conſtruendo ſecus dic in donatione. nam donatio facta loco cōſtruendo nō valet. vt in. c. abbate ſane. de re iu. li. vj. rōnem diuerſitatis ponit Bar. i. l. ſeruos ad cuſtodiam. ff. de ali. ⁊ ciba. le. nam donatio requirit perſonam. hinc eſt ꝙ abſñti nihil acquirit. ff. de dona. l. abſenti. ⁊ in. c. ſi tibi abſñti. de preben. li. vj. ꝗ legatum pōt fieri abſñti ꝗnimo incerte ꝑſone dūmodo ex euentu poſſit certificari. l. quidā. ff. de rebus du. l. cū pater. ff. de leg. ij. ¶ No. ſcḋo ꝙ ann⁹ ꝑfixus ad executionē teſtamēti currit a die monitionis ⁊ non mortis teſtatoris. ꝗ hodie cōiter epi habent ſtatuta vt tempus currat a die mortis qḋ qualiter ſit intelligendū. j. ſubijciā. ¶ Itē nota ꝙ ſi teſtatoꝛ mandat eccliam cōſtrui ⁊ nō dicit ꝑ quem heres tenetur exequi ſecus videtur in relictis paupibus vel ꝓ redēptione captiuoꝝ. nam ſi teſtatoꝛ ſpecifice nō ꝓuidit de executore. debet epus tanꝙ pat pauperꝝ exequi. ⁊ hec vident ꝓbari in auc. de eccl. ti. §. ſi quis edificationē. iuncto. §. ſi quis ꝓ redemptione. ⁊ in. l. nulli. C. ď epi. ⁊ cle. ¶ Nota ꝙ vbi relictū in teſtamēto nō cōcernit vtilitatem certe perſone ſeu nō eſt qui poſſit petere in iudicio pōt iudex ex officio cōpellere debentē exequi ſicut hic fuit ꝓceſſum ex officio. ⁊ dic ꝙ etiā iudex ſecularis poteſt officiū ſuū impendere vt legata pia mandent executioni. ad hoc tex. no. in. d. §. ſi quis edificationez Et ex hoc etiā infero ꝙ licet fratres miores nō pñt in iudicio petere eis relicta. q2 ꝓ nulla re tēporali debēt eē in iudicio. vt in cle. exiui. de ꝟbo. ſigni. tñ iudex eccleſiaſtic⁹ ſeu ſecularis poterit ex officio cōpellere debentē exequi ad ſoluendū. hic ē ꝙ ī multis locis cōſtituitur ſindicus in ciuitate ad petēdu3 hec relicta eis facta. de quo plene dicendū. vt habetur in tractatu Bar. minoricarū. ¶ No. ibi nō pōt ꝙ ſi relictū a defuncto nō pōt deputari ad vſuz piū deſtinatū ꝑ teſtatorē nō efficitur relictū caducū ſed debet cōmutari in aliam piam cām ſicut h̄ fit cōmutatio de loco ad locū. ⁊ per hoc. l. legatū. de vſufru. lega. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ Jo. de lig. i cle. q2 contingit. de

reli.domi.⁊ in tractatu minoricaꝝ. ⁊ per hoc dico
ꝙ ſi pecunia relicta a teſtatore nõ ſufficeret ad mo-
naſteriũ conſtruendũ dȝ ꝯuerti in aliũ pium vſum
Sed vnũ ſemꝑ no.ꝙ iſta cõuerſio nõ põt fieri ꝑ ſo-
lum heredẽ nec ꝑ ſolũ epm̃ ſ ꝑ epm̃ ⁊ cũ qui hȝ exe-
qui qḋ ꝓbat tex.ibi ordinari tecũ.vt legi.⁊ no.i.d.
l.legatũ ⁊ in alijs iuribus proxi.allegatis. ¶ No.
ibi ſine diminutione qualibet.⁊c. ꝙ relicta eccleſie
cõſtruende debẽt tradi ſine aliqua diminutione.ꝑ
hoc cõſuluerũt Bar.⁊ Fran.de alba. ꝙ etiã fruct⁹
medij tẽporis debẽt aſſignari.ꝓ hoc facit pulcher
tex.in.l.ſi ita relictũ.§.pegaſus.ff.de lega.ij.vbi di
citur ꝙ ſi relinquiꝉ ꝑdiũ i certũ diẽ puta poſt.x.an
nos.vel cũ legatarius erit pubes ꝙ debeꝉ ꝑdium
cũ fructibus medij tpis ſi dies fuerit apoſita fauo
re legatarij.ſed in caſu noſtro cuȝ relinquiꝉ mona
ſterio cõſtruendo dies aponiꝉ nõ fauore heredis
ſed fauore monaſterij.qꝛ ſi monaſteriũ fuiſſet con-
ſtructũ tẽpore teſtamenti reliquiſſet de pñti ⁊ nõ in
diem qḋ no. ¶ No.ꝙ epũs ſupplet negligentiã exe
cutoris teſtamenti.qḋ an ꝓcedat in oĩbus relictis
etiã ad nõ pias cauſas.multi tenẽt ꝙ ſic. qꝛ oĩs vo-
luntas teſtatoris largo modo diciꝉ pia cũ non poſ
ſit aliquid amplius velle.l.j.C.de ſac.ſan.eccl. de
quo dicã latius in.c.tua.⁊ in.c.ſi heredes.j.e. ¶ In
glo.iij.in verbo infra annũ ibi quis edificationem
aduerte.qꝛ iſte.§.potius probat ꝯtrium. nam dicit
ꝙ ſi teſtator mandauit oratoriũ cõſtrui dȝ heres hꝯ
facere infra quinqꝫ annos.ſ ſi mandauit hoſpitale
cõſtruendũ tunc daꝉ annus.tex.aũt noſter nõ loq̄
tur de hoſpitali ſed de monaſterio qḋ requirit ꝓli-
xius tempus ꝙ̃ ſimplex oratoriũ.Sed hoſti. dixit
ſtanduȝ huic.c.indiſtincte vt deꝉ tm̃ annus. ¶ Ex
quo no.ꝙ hodie ille.§.nõ ꝓcedit reſpectu oratorij
põt tñ ſatis eque dici ꝙ negligentia heredis poteſt
dupliciter cõphẽdi.Primo reſpectu opis inchoan
di ⁊ hoc caſu indiſtincte ſufficit annus.Scḋo reſpe
ctu opis cõplendi ⁊ hoc caſu dȝ cõſiderari qualitaſ
opis.nam ſi opus nõ põt ꝑfici infra annũ non põt
dici heredẽ fuiſſe negligentẽ ſ aſſignabiꝉ tẽp⁹ con-
ueniens.⁊ hãc ꝯſiderationẽ puto habuiſſe ius ciui
le diuerſũ tp̃s ſtatuendo inter hoſpitale ⁊ oratoriũ
Aduerte ad aliud.nã glo.dicit hic ſimplr̃ volunta-
tem teſtatoris executioni mandandã infra annum
qḋ vere indiſtincte nõ ꝓcedit licet doc.ſimplr̃ tran-
ſeunt.Dic ergo latius ꝙ teſtator ꝓuidit ſibi de tp̃e
⁊ ſerua tunc ipſius voluntatem. ¶ Unũ tñ no.ꝙ ſi
teſtator mandat aliqḋ fieri infra certũ tp̃s ꝯputan-
dũ a die mortis dȝ intelligi ⁊ ſuppleri a die ſcie ⁊ adi
te hereditatis.hꝯ ꝓbat tex.in.l.ſtatu liberos.§.ſiqͥs
heredi.ff.de ſta.lib.facit tex.iuncta gl.in.l.fi.§.ſi au
tẽ dubi⁹.C.de iure delib.Si vero teſtator nõ proui
dit de tp̃e tunc in relictis ad nõ pias cauſas datur
annus ⁊ currit a tp̃e monitionis fiende ꝑ iudicẽ vt
le.⁊ no.in auc.hoc amplius.C. de fidecom.Si vͦo
ſunt relicta ad pias cauſas.tunc debent ſolui infra
ſex menſes.⁊ currit tempus a die inſinuationis te
ſtamenti vt clare vult tex.in.§.ſi aũt legatũ i auc.ꝺ
eccl.ti.nec contrariatur iſte tex.qui loquiꝉ i mona-
ſterio cõſtruendo qꝛ nõ poteſt conſtrui infra modi
cũ tempus.ſecus ſi aliquid relinquereꝉ monaſterio
conſtructo.⁊ ſic limita hunc tex.Item predicta pro
cedunt reſpectu ſolutionis fiende.ſed reſpectu exe
cutionis deuoluende ad epm̃.puto ꝙ ſi ꝑcedat du-
plex monitio poſt negligentiam debentis exequi
nõ requiritur aliud tempus nec expectatur annus
vt videtur innuere iſte tex.in auc.predicta.in.§.ſi
autẽ qui hoc facere.⁊ ſic intelligerẽ no.ꝑ Bar.i.d.
auc.hoc amplius.Ubi vero ꝑcedit monitio vnica
expectatur annus.ſed hodie vt dixi epi per ſtatuta
diſponunt vt ann⁹ a die mortis currat monendo
generaliter quoſcũqꝫ.Sed illud ſtatutum primo li
mitarem ſm̃ predicta vt tempus currat a die mor-
tis ⁊ adite hereditaꝉ ⁊ ſcie.ſcḋo limita vt no. Bar.
in.d.l.cum quidã.ff.de lega.ij.vbi format hanc.q.
Quidã reliquit centũ paupib⁹ declarandis ꝑ ſem-
proniũ lapſo anno declaratione nõ facta ep̃s vigo
re ſtatuti vult paupes eligere queriꝉ nunqͥd poſſit.
⁊ decidit ꝙ nõ.qꝛ ſtatutũ loquitur de executiõe.ſ
habẽs declarare nõ eſt executor.ſicut dicim⁹ dr̃iaȝ
eſſe inter iudicẽ q̄ declarat ⁊ executorẽ qui exequiꝉ
ſñiam.l.executorem.C.de exe.rei iudi. ⁊ vide lati⁹
ibi per cum. ¶ In gl.penul.in fi.dic clarius attin-
gendo materiã ꝙ duo dubia poſſunt elici.Primuȝ
ẽ ſi teſtator ſimpliciter mandat eccłiam cõſtrui non
expreſſo certo loco.Secũdo qñ incertitudo oriꝉ p⁹
mortẽ teſtatoris qꝛ nõ põt cõſtrui in loco ꝑ defũctũ
deſtinato.⁊ in vtroqꝫ dubio ſentiũt hic cõiter doc.
relictũ nõ vitiari.⁊ videꝉ hoc ꝓbari in tex. noſtro.
nam queadmodũ nõ vitiat incertitudo ex poſtfa-
cto orta eadẽ rõne nec a principio.⁊ pro hoc allego
bo.tex.in auc.de eccl.ti.§.ſi quis in noĩe.vbi diciꝉ
ꝙ ſi teſtator reliquit monaſterio ſancte Marie ⁊ ta
le monaſteriũ non eſt in illo territorio nõ vitiaꝉ re
lictum ſed debetur eccłie cathedrali illius loci.de q̄
j.c.pxi.vbi glo.Ad idẽ induco bo.tex.in.l. que cõ
ditio.in fi.ff.de condi.⁊ demon.vbi diciꝉ ꝙ ſi teſta-
tor mandauit aliquid fieri in foro ⁊ nõ ſpecificauit
intelligitur de foro illius municipij vbi habitat ⁊ ſi
queraꝉ in quo loco edificabitur.dico ꝙ de cõſenſu
epi ⁊ executoris teſtamẽti eligeꝉ locus ſicut obſer-
uaꝉ qñ incertitudo oriꝉ ex poſtfacto vt hic.⁊ fac qḋ
ſ.dixi.Si vero relictũ ad pias cauſas ſeu certe per
ſone nõ poſſit deputari ad vſum deſtinatũ nunqͥd
efficiaꝉ caducũ.diſtingue poſt Bar. in.l. pater.§.
tuſculanus.ff.de lega.iij.aut eni relictum cõcernit
piã cãm ſimpliciter ⁊ nõ perſonã ⁊ tũc debet depu-
tari ad aliũ vſum cũ ꝯſenſu epi ⁊ heredis.vt in.l.le
gatũ.⁊ qḋ ibi no.ff.de vſufr.lega.⁊ no.in.d.cle.qꝛ
cõtingit.aut relictũ factũ eſt perſone.⁊ tũc ſi cõtem
platione aĩe.quia fuiſſet alij perſone relicturus.et
tunc deficiente illa perſona debet relictũ ad pium
vſum cõuerti vt voluntas defuncti in effectu adi-
pleatur.d.l.legatũ.ſi vero relictũ fuit factũ cõtem-
platione perſone vel collegij non habito reſpectu
ad piam cauſam ⁊ tunc deficiente perſona vel colle
gio expirat legatum ⁊ remanet apud grauatuȝ.vt
d.§.tuſculanus.ſi autem dubitatur an teſtator ha-
buit reſpectum ad perſonam an ad piam cauſam
debemus ꝑſumere religionis fauore ⁊ aĩe ꝙ ad piã

cauſam ꝓſperit.ar.l.ſũt perſone.ſ᷑.alle. ¶ Et ex his pōt oceidi queſtio.quidā ſimpliciť reliquit ꝗnquaginta certe puelle puta titie maritande moriť iſta titia anteqꝫ ꝯſequatur relictuȝ dubitatur an expiret relictum.an vero ſit ꝯuertendū ad aliam puellam maritandā.⁊ poteſt dici ꝙ ex varijs coniecturis iudex arbitrabitur an teſtator habuerit reſpectuȝ ad aliam aut ad fauorem illius puelle.pone ꝙ diu ſibi ſeruiuerat.nam tūc preſumptio erit ꝙ volebat eaȝ remunerare.⁊ ſic de ſimilibus.

i **Adicante.** Debeť legatū ꝗuis nudis ṽbis a teſtōre relictum ſit. Primo narrat factum. Secundo prouidet.ibi.in quibus. ¶ Nota primo ꝙ relictum ſine ſolennitate factū valet,⁊ tenet maxie ad pias cauſas.⁊ dico ſerioſe maxime.qꝛ idē eſt in relictis ad nō pias cauſas intelligendo ꝙ legatū fuit factū nudis verbis.i.nō interueniente teſtamēto nec aliqua ſcriptura.ſatis eſt eni legatū poſſe ꝓbari ꝑ teſtes.de quo tñ plenius dicendū ē.vt le.⁊ no. in.l.j.C.de fideicō. ¶ Nota ꝙ faciens certa legata in dubio videť voluiſſe decedere inteſtatꝰ qȯ colligitur ex eo qꝛ ſi voluiſſet teſtari non valuiſſent relicta ſaltem ad nō pias cauſas ſine heredis inſtitutione quia teſtamentū ex toto eſt nulluȝ vbi nō ponitur heredis inſtitutio.inſti.de lega.in.§.ante heredis.ſed vbi eligit quis decedere inteſtatus valēt relicta ⁊ in dubio videť voluiſſe decedere inteſtatꝰ ⁊ hoc probat iſte tex.facit qȯ legiť ⁊ notať in.l.iij.ff de iure codicillorū.⁊ ex his habes clare intellectuȝ huius.c. An autē ex defectu teſtamenti.qꝛ hereditas nō adiť ex teſtamēto vł qꝛ nō fuit facta heredis inſtitutio vitienť legata ad pias cauſas. no. in.l.j. C.de ſac.ſanc.eccł.⁊ in.l.eam quā.C. de fideicom. ⁊ eſt vna opi.ꝙ nō vitienť quia predicta ſunt de ſolennitate iuris ciuilis.de quo dicēdū vt plene no. in iuribus preall. ¶ In glo.ij.ibi dabiť paupiori hoc apte dicit tex.in.§.ſi quis in noie.alleg.in glo. vbi etiā ſubditur ꝙ ſi illud monaſteriū nō eſt in ciuitate.ſed in territorio illi dabiť.ſi autē nō reperiť in territorio tale monaſteriū dabitur eccleſie cathedrali teſtatoris.⁊ bene no.illū tex.quem allegaui i c.precedenti.ad probandū ꝙ incertitudo reſpectu legatarij nō vitiat legatum ad pias cauſas. ſed dictum glo.⁊ illius tex.debet ꝑfecto limitari qñ ex cōiecturis nō pōt apparere de quo monaſterio ſenſerit teſtator.pone eni ꝙ parochianꝰ eccłie ſancti Petri reliquit ſimpliciter eccłie ſancti Petri.⁊.ſunt in ciuitate alie eccłie ſub eodē vocabulo.nā certe i hoc dubio nō dabiť paupiori ſ᷑ potiꝰ eccłe parochiali teſtatoris.qꝛ in dubio videť de illa ſenſiſſe.arg.in.l. nulli.C.de epi.⁊ cle. Sed eſt dubiū retentis terminis glo.qđ ſi monaſteria ſūt eq̄lia.dicūt aliq̄ ꝙ vitiatur legatū.aliq̄ ꝙ dabiť ꝓmo petenti. Tertia opi. ⁊ cōis eſt ꝙ dabiť epō vt ea diſpenſat vel gratificet alteri.ar.in.c.qm̄.de decimis.⁊ in.c.j.de parochijſ ⁊ intellige vt.ſ᷑.dixi.qñ ꝯiecture nō ſunt magis vrgentes ꝓ vno ꝗ̄ ꝓ alio.⁊ idem ſpe.in ti. de inſtru. edi.§.nūc vero aliqua.ṽ.quid ſi aliqui. Si ṽo ſimpliciter reliquit eccleſie.vt puta dicendo relinꝗ.⁊. eccleſie vt plerūqꝫ faciunt ruſtici.⁊ dic ꝙ dabūt eccleſie parochiali ipius teſtatoris.ar.in.l.que conditio in fi.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ in.c.j.de ſepult. ¶ In eadē glo.ibi ſtatur.ſentit hic glo.ꝙ optio legati debet eē heredis ſed de hoc ſunt multe varietates.de quo eſt gl.no.in.l.legato generaliter. ff.de leg.j.ꝗ in effectu hoc intendit ꝙ qñqꝫ relinquiť genꝰ generaliſſimū vt ſubſtantia ſeu res.qñqꝫ relinquitur genus ſubalternū ꝑuta animal.⁊ his caſibꝰ nō valet relictum.qꝛ dando muſcā vel aliā rem vilē liberaretur heres. Qñqꝫ relinquiť aliquid qȯ eſt de genere inferiori.vt puta hō vel equus vel bos aliter nō determinando ⁊ tūc ſi res relicta eſt i patrimonio teſtatoris optio datur legatario.de quo ē tex.in.l. legato.ꝑ alle.qꝛ ex quo legatariꝰ hȝ optioneȝ actionis.qꝛ poteſt agere ꝑſonali vel reali hȝ ꝑ cōſequēs optionē rei. Si aūt nō eſt in patrimonio teſtōris ⁊ tūc optio dabiť heredi.qꝛ res aliena nō pōt optari nec hoc caſu cōpetit optio actori qꝛ res aliena vendicari nō pōt.⁊ hec ꝓcedunt qñ teſtator reliquit incertū de incertis.vt qꝛ dixit relinquo tibi equū vel ſeruum. Si vero reliquit incertū de certis puta dicendo relinquo vnū ex ſeruis meis tunc optio dať heredi qui habet in hoc declarare voluntatem defuncti.videtur eni defunctus ſenſiſſe de certo.⁊ de hoc plenius dicendū.vt no.i.d.l.legato. Et aduerte qꝛ eſt dubium nūquid eo caſu quo legatario datur optio vtrum poſſit eligere meliorē ſeruum vel meliorem ſcutellam vt in terminis glo.⁊ ſentit glo. ꝙ in animalibus debet eligere mediocre. In alijs vero datur id qȯ eſt minimū.ar.in.l.nūmis. ff. de lega.iij.⁊ in.l.apud iulianū.de le.j. Unū tñ ſingulariter no.ꝙ in legatis ad pias cauſas generaliť factis debetur meliꝰ fauore pie cauſe.ꝓ hoc tex. no. ⁊ ibi per Bar.in.l.titia.§.ſeya.ff.de au.⁊ argen. lega.ex quo decidit ibi Bar.ꝙ ſi teſtator legat eccłie calicem intelligitur de argento.⁊ ſi planetā intelligitur de ſirico.⁊ ſic de ſimilibus. ¶ In eadē gl. ibi item pone.⁊c.videtur gl.in hac qōne velle ꝙ expēſis heredis ſeruus legatus ē querendus.ſed dic latius diſtinguendo quattuor tempora.ꝓut dicit gl. no.in.l.cū ſeruus.alle.in glo. Primū tempus eſt teſtamentum. Scdm tp̄s eſt poſt teſtamētū ⁊ añ mortem. Tertium poſt teſtamentū ⁊ poſt mortē teſtatoris ante aditam hereditatem. Quartū tempus eſt poſt aditam hereditatem. Si ṽo ſeruus erat in fuga primo tempore.ſ.teſtamenti tūc ꝓcedit dictum glo.ꝙ expenſis heredis ē querendus. intellige tñ qñ eēt longe abſ͞s ſecus ſi eēt in ꝓpinquo.nā tunc debetur vbi ē ſicut dicimus in alia re legata. naȝ ſi eſt longe abſens debet adduci expenſis heredis.

Si vero eſt in propinquo debetur vbi eſt. vt in.l. cum res.ff.de leg.j.⁊ hoc fit ex preſumpta mēte teſtatoris.nam ſi ſeruus longe vagaretur ⁊ eēt querendus expenſis legatarij poſſet contingere ꝙ nullum cōmodum conſequeretur legatarius.⁊ ideo ꝑ ſumendum ꝙ aliud ſenſerit teſtator. Si vero ſeruꝰ cepit fugam ſecūdo tempore.ſ.poſt teſtamētū tūc dȝ queri opa heredis ⁊ ſumptibꝰ legatarij.qꝛ teſtator non aggrauauit heredem in ſumptibꝰ cū non

cogitauit de fuga ſed heres debet impendere ope-
ram qꝛ teneꝰ tradere. ſi vero arripuerit fugaꝫ. ter-
tio tpe aut fuit ex culpa heredis ꝛ tunc teneꝰ ad eſti
mationē. aut ſine culpa ꝛ nō teneꝰ ad aliud ꝟ ſoluꝫ
pſtabit cautionē de eo tradendo ſi puenerit ad ma-
nus ſuas. ꝛ idē dicendū in quarto tpe eadē rōne ꝛ
poſſet eē ratio diuerſitatis inter iſtos duos caſus
ꝛ priores. nam in iſtis teſtatoꝛ nunꝗ cogitauit gra
uare heredē in aliquo cū ceperit fugaꝫ poſt ipſius
mortē. vnde queadmodū liberaꝰ heres interitu ſpe-
cie relicte. vt in. l. qd te. ff. ſi cer. pe. ita ex fuga ſerui
ſine ſui culpa ſupueniente ꝟ in prioribus caſibꝰ te-
ſtatoꝛ viuebat. ꝛ nihilominus voluit valere relictū

f **Ilius noſter.** Nō debetur le-
gatuꝫ cū teſta-
toꝛ reꝫ nō ſuā ꝟ eccleſie alteri ecclie legauit
h. d. ſimpliciter inherendo lre. habet eni multos i-
tellectus vt. j. patebit. Primo ponitꝰ ꝯqueſtio. ſcdo
puiſio ibi. ꝛ quidam. ¶ Nota primo caſum ſingu-
gularē ſm vnū intellectū ꝙ legatū rei aliene ad pi-
as cauſas factū nō valet etiā vt debeaꝰ eſtimatio. ꝟ
ſm aliū intellectū nō pcederet de quo infra. ¶ No-
ta ſecūdo ꝙ licite relinquiꝰ aliquid eccleſie gra ſe-
pulture. an aūt poſſet apponi cōditio ne fiat certum
officiū. dic vt no. Inno. in. c. penul. vt prela. vi. ſu-
as. ꝛ ibi dixi. ¶ Nota tertio ꝙ ius ciuile appellatur
lex ſeculi. qꝛ principaliter nō intendit ad finē beati-
tudinis eterne ꝟ vt homines quiete viuant in hoc
ſeculo. lex vero canonica ꝛ theologica appellāꝰ lex
dei quia tractant de deo cum ſemp tendūt pcidere
peccata ꝛ dirigere hoies in deū. p hoc. c. qualiter ꝛ
qñ. el. ij. de accu. ꝛ. c. j. de iura. calū. ꝛ ibi dixi aliqd.
¶ Nota ſm vnū intellectū tex. mirabilem limitan-
tem cōem theoricā tex. ꝛ doc. dicentiū ꝙ vbi ius ci-
uile expreſſe nō reprobaꝰ ab ecclia nec cōtinet pec-
catū in ſe debet obſeruari in foro aie. vt in. c. j. ꝛ qd
ibi no. de no. ope. nun. Iſte tñ tex. videꝰ pbare op
poſitū. nam lex ciuilis diſponens legatū rei aliene
ſciēter factū valere nō reprobaꝰ expſſe aliqua lege
canonica nec cōtinet in ſe peccatū cū pcedat ex pre
ſumpta mente teſtatoris tñ dicitꝰ hic ꝙ iſte eps non
debebat ſeruare illā legē ciuilē. ꝛ pt eē rō. quia illa
lex fouet quodāmodo lucrū odioſuꝫ heredi. nec vi
detur fundata ſuper equitate naturali. ex quo pōt
tradi hec limitatio ad theoricā antedictā ꝙ vbicun-
ꝗ ius ciuile fouet lucrū primo odioſum vel rigorē
quendā ꝙ tunc nō ſit ſeruāda talis lex in foro cano
nico licet expreſſe nō reprobeꝰ. p quo facit. c. dile-
cti. de iudi. ꝛ in. c. j. de do. ꝛ cōtu. qd ſingulariꝰ no.
¶ In glo. j. in fi. vel forte ſm Hoſti. intererat ipſiꝰ
qꝛ petebaꝰ preciū. ¶ In glo. ij. in fi. dic latiꝰ ꝙ aut
quis legat rem alienam in quo habet aliqd ius. ꝛ i
dubio videꝰ legare ſolum ius qd habet in re et ſic
nō debetur eſtimatio totius rei. vt in. l. ſerui electio
ne. ff. de lega. j. ꝛ idem ſi putabat ꝙ aliqd ius in ea
re haberet quod tamen extinguebatur morte. vt
eſt tex. in. l. vxoꝛ patrui. ſm vnū intellectū. C. de le-
ga. ꝛ per hoc poſſet attētari ꝙ ſi teſtatoꝛ legauit reꝫ
alienam ſibi pignorataꝫ videtur legaſſe ius pigno
ris quod habet in re. ꝛ ſic glo. j. non poſuit bonum

exempluꝫ. aut legat rem ſibi ꝛ alteri cōmunē ꝛ tūc
videtur legare partem ſuam tm̄ licet dixerit rē me
am. vt in. d. l. ſerui electione. facit. l. ſi domꝰ. in. fi. ff
de lega. j. que lex melius probat primū membrum
hoc verum niſi teſtatoꝛ dixiſſet lego totam rem vel
ſilia verba. qꝛ tunc eſtimatio totius debetur. vt i. l.
iulianus. in prin. ff. de lega. iij. no. Bart. in. l. cum
alienam. C. de lega. aut legat rem oīmodo alienaꝫ
ꝛ tunc aut eſt heredis ꝛ oīo debeꝰ nec ſufficit dare
eſtimationē qꝛ teſtatoꝛ poteſt legare rem heredis ſi
cut ppriam. vt eſt tex. no. in. l. vnuꝫ ex familia. §. ſi
rem. ff. de lega. ij. aut legat rem alterius ꝗ heredis
ꝛ aut ſcīter vł debetur illa res vł eſtimatio. vt j. d.
l. cum alienam. dūmodo ſit talis res cuius cōmerci
um poſſit haberi alś inutile ē legatuꝫ puta ſi legaꝰ
res ſacra vel principis. l. apud iulianū. in fi. ff. de le
ga. j. Si legatur ignoranter aut extraneo ꝛ non va
let legatū. vt in. d. l. cū alienam. aut ꝯiuncte pſone
cui alś fuiſſet relicturus etiā ſi ſciuiſſet alienaꝫ ꝛ de
betur eſtimatio. vt. d. l. cū alienaꝫ. Et ex hoc oritur
dubitatio ſm aliū intellectū. nunquid legatum fa-
ctum eccleſie dicatur factū cōiūcte perſone vt ſic de
beatur eſtimatio ſi ignoranter fuit factuꝫ tenendo
aliū intellectum a predicto de quo infra diceꝰ. Pre
dicta procedūt quādo quis errat generaliter ꝟ quā
do errat ex cauſa ſpecifica. puta qꝛ credebat rem eē
ſuam ex emptione facta a pupillo que tamē emptō
nō valebat ꝛ tunc in totum vitiat legatū etiā factuꝫ
coniuncte pſone. vt no. in. d. l. cū alienā. an aūt hec
ſint obſeruanda in foro canonico dicā latiꝰ cū glo.
fi. ¶ In glo. fi. in fi. p intellectu huius gl. ꝛ. c. oppo-
no contra tex. videtur eni ꝙ ex quo legatum rei ali
ene fuerit factum ſcienter debuerit dari ſaltem eſti
matio. vt in iuribus pealle. So. ex hac gl. fi. poſſūt
colligi due lec. Prima vt aliud ſit de benignitate ca
nonica. ꝛ opi. hec fuit Tancre. Secūda lec. ē Ber.
vt eſtimatio debeatur eccleſie ſm ius ciuile ꝛ ſic nul
la erit differentia in hoc inter ius canonicū ꝛ ciuile
nec obſtat iſte tex. qꝛ nō prohibet eſtimationē peti
ab herede. ſed vt res aliena nō teneaꝰ inuito domi
no pcedit etiam de iure ciuili. ſed certe hec lec. non
congruit tex. in verbo ꝛ quid. vbi fit mentio de eſti
matione debita ſm legem ciuilē. ꝛ poſtmodū ſubij
citur ꝟ. ſed quia. qui venit aduerſatiue ad precedē
tia ꝛ ſic denotat diuerſitatē reſpectu eſtimatiōis in
ter ius canonicū ꝛ ciuile. Tertiā lec. ponit Inno. ꝟ
ꝛ glo. in. c. ſi eps. xij. q. v. dicentes hunc tex. pcede
re qñ legatur res ecclie. tale eni legatū cuicunꝗ fa-
ctum eſt inutile etiā reſpectu eſtimationis petende
ꝛ moueꝰ Inno. qꝛ res ecclie cū magna difficultate
alienanꝰ. vñ queadmodū nō valet legatū rei ceſarl
propter difficultatē alienationis. l. apud iulianuꝫ
in fi. ff. de le. j. ita ꝛ legatum rei eccleſiaſtice. naꝫ bo-
na ecclie ſunt deputata publico vſui. xij. q. j. vidē-
tes. ꝛ in. c. rō. de pben. ꝟ legatū taliū rex ē inutile. d
l. apud iulianū. Tertio moueꝰ. quia de re eccliaſti-
ca nō eſt cōmertiū inter laicos. xij. q. ij. nō liceat pa
pe. ꝗ legatum ē inutile quia quādocunꝗ legaꝰ res
cuius cōmertiū nō habetur inutile ē legatum. d. l.
apud iulianū. cum. l. ſe. ex quibus ſentit Inn. qꝛ ſi

res aliena nō eccleſiaſtica legatur eccleſie debetur
eſtimatio iuxta diſtinctionē ꝑdictā. ad iſtum tex. re
ſpondit ꝙ dꝫ intelligi lege dei. ⁊c. i. ꝙ res eccl'ie nō
ſunt cenſende ſicut res ſeculi. Et hanc lecturā vide
tur ſequi do. An. ſ3 certe Inno. extorquet hic hanc
lecturam. que loquit̃ de legibꝰ ſeculi ⁊ dei. nō autē
de rerum qualitate. Itē ſm hanc lecturam nō eſſet
differentia inter ius canonicū ⁊ ciuile quam tamē
iſte tex. aperte denotat. vnde Hoſti. nō ſequit̃ hāc
lecturam ⁊ bene q2 in ſe etiā nō puto eam verā. q2 ī
multis poſſunt alienari bona eccl'iaſtica. xij. q. ij. in
ſūma. nō ſic res ceſaris. ꝓcederet tñ dictū ſuū in re
ſacra. Quartā lec. ſentit Hoſti. intelligendo ꝙ ſi he
res nimiū lederet̃ ex ꝑſtatione eſtimationis licet d̃
iure ciuili debeatur eſtimatio tñ eccleſia non debet
extorquere cum tanto grauiſſimo dāno heredis. ⁊
hunc rigorē iuris ciuilis voluit iſte tex. mitigare ſ3
eum ſed certe hec lectura nō ꝯuenit text̃. vbi nulla
fit mentio de grauitate ꝑiudicij ſ3 ſolū de eſtimatio
ne ſoluenda. Quintā lec. ſentit Bal. in. l. j. C. de ſa
croſan. eccl̃. dicēs ꝙ ſi res aliena legat̃ ignorant̃ cō
iuncte ꝑſone debet̃ eſtimatio vt. ſ̃. dixi. ſ3 q2 eccleſia
cenſet̃ ꝯiūcta ꝑſona cū ſit mater omniū fideliū. xij.
q. ij. qui abſtulerit. de iure ciuili etiā debet̃ eſtima
tio eccleſie licet legatū ignorant̃ ſit factū ſ3 ius cano
nicū voluit acceptare hoc legatū ignorant̃ factū vt
hic ſm eum. Sꝫ certe hec lec. diuinat nec ē vera ī ſe
vt puto. nā nulla hic fit mentio de ignorātia. Item
iura ciuilia loquunt̃ de ꝯiunctis ꝑſonis. debet g̃ in
telligi de cōiunctiōe ſanguinis ⁊ nō de ꝯiunctione
ſpūali. vt no. in. c. nōnulli. de reſcrip. patet i. c. j. de
ꝓcur. Itē iſte tex. ꝑſupponit ꝙ in dubio debeat̃ eſti
matio de iure ciuili qd̄ nullibi probat̃. Sextam lec.
ponit hic dominꝰ meꝰ do. car. flor. vt procedat tex.
qn̄ res vnius eccleſie legatur alteri eccleſie. naꝫ ne
oriatur diſcordia inter eccleſias inutile eſt legatū.
Sꝫ hanc lecturā nō puto eē verā. tum q2 in princi
pio littere nō ponderat̃ ꝙ res eēt eccleſie. tuꝫ quia
nullū ꝑiudiciū irrogat̃ eccleſie ꝓprietarie cum eſti
matio debeat̃ ab herede q̄re in iudicio multuꝫ du
bitarē que opinio eēt ſequēda. nam fere oēs ſenti
unt vt nulla vel modica ſit differentia in hoc inter
ius canonicū ⁊ ius ciuile vt patet ex predictis ſ3 in
ſcholis audacter tenerē primā opi. quā ſentit gl. in
principio ⁊ eam publice tenui in repetitiōe. c. cum
eſſes. j. co. nam queꝙ diſpoſitio intelligenda ē ſm
rōnem inſertā. j. de v̄bo. ſig. intelligentia. ⁊. c. ꝑter
ea. ſed rō huiꝰ littere aperte reſpectu eſtimationis
videt̃ notare diuerſitatē inter ius ciuile ⁊ ius cano
nicum. ⁊ apte vult ꝙ in hac materia nō ſit ꝓcedēdū
lege ſeculi ſ3 lege dei. ſ3 ī lege theologica vl' canōica
h̄ n̄ ē decretū vt poſſit peti eſtimatio. g̃. ⁊ c̃. Et puto
ꝙ diſpoſitio huius. c. aſtrigat oēs q̄s aſtringit ius
canonicū. ar. c. ſi duobus. de appel. rō huiꝰ deciſio
nis pōt elici ex ꝑdictis. q2 lucrū iſtud videret̃ iniu
ſtū cū extorq̄at̃ ab herede iuito etiā apte nō ꝯſtito
de volūtate defūcti. fac ī ſili. c. ex pte. i ſi. de cēſi. ⁊ ꝑ
h̄ habes h̄ lōge clariꝰ q̄ꝫ ꝑ alios declaratā mām.

ſ **Heredes.** Heredi nō implen
ti iuſſa teſtatoris ab
epō interdicitur res a teſtatore relicta. h. d. in herē
do littere. naꝫ vario modo pōt intelligi vt infra pa
tebit. Primo ponit̃ exceſſus. Scō prouiſio. ibi. ab
epō. Tertio rō. ibi vt vota. Nota primo ꝙ ad he
redes ꝑtinet exequi iuſſa per defunctū. ſi igitur he
res nō eſt negligens nō debet eps ſe impedire de
executione teſtamenti. facit. c. nos quidem. ſ̃. co. ⁊
qd̄ habetur in auc̃. de heredi. ⁊ falci. §. ſi quis autē
nō implens. de hoc aliquid infra. Nota ſecundo
ꝙ ꝓ adimplenda voluntate defuncti pōt ꝯ heredē
negligentē omnis res hereditaria interdici cū fru
ctibꝰ ⁊ emolumentis. Nota tertio ꝙ ad iudicē ec
cleſiaſticū ꝑtinet vt vota defunctoꝝ executioni mā
dentur. dico tñ ꝙ hoc eſt mixti fori. q2 etiā iudex ſe
cularis poteſt officiū ſuum impriri etiā in legatis ad
pias cauſas. vt in auc̃. de eccle. ti. §. ſi q̄s autē edifi
cationē. ⁊ in auc̃. hoc amplius. C. de fideicō. ꝑ hoc
arbitror eē locum ꝑuentioni inter hos iudices. qd̄
no. facit qd̄ dixi in. c. cū ſit generale. de foro. cōpe.
In glo. j. ibi infra annū. videt̃ hec gl. velle ꝙ an
te lapſū anni eps nō poteſt ꝓcedere ad interdictio
nē bonoꝝ quaſi heres habeat annū ad executiōeꝫ
teſtamenti vt innuere videt̃ tex. in auc̃. hoc ampliꝰ
C. de fideicō. q̄ꝫ doc. tranſeunt ſimpliciter cū hac
glo. tamē iura multa vident̃ in oppoſitum. nā tex.
in. l. cū res. ff. de lega. j. dicit ꝙ ſi res legata ē in pri
monio teſtōris debet ſine mora preſtari al's heres
cōdemnatur ad preſtationē cum omni fructu ⁊ in
tereſſe. ad idem tex. in. l. ſi domus. §. in pecunia. e.
ti. vbi dicit̃ ꝙ pecunia legata debet ſolui infra bre
ue tempus. ⁊ dicit ibi glo. ꝙ infra decē dies a prece
pto iudicis vel ſaltē erit arbitrariū ꝯſiderata quali
tate ⁊ quātitate primonij. ⁊ ſi pecunia legata nō ē ī
primonio teſtatoris ex q̃ tñ hereditas ē ſoluēdo te
netur heres vndecūꝙ reperire pecuniā ⁊ eā ſoluere
legatarijs. vt ē tex. in. l. ſi pecuniā. ff. de le. ij. g̃ non
eſt verū dicere ꝙ heres habet annū. vnde g̃ ꝓ con
cordantia multoꝝ iuriū nouiſſime ſic dixi ⁊ diſtin
xi proſequēdo principaliter tria. Primo quantum
tempus det̃ h̄ ad executionē teſtamēti. Secūdo in
fra quantū tempus executio deuoluit̃ ad epm he
rede negligente. Tertio vtrū in relictis etiā ad nō
pias cauſas fiat hec deuolutio ad epm. ⁊ ꝑ hec de
clarabunt̃ oēs gl. huiꝰ. c. Ad pmū dic ꝙ ſi res le
gata ē in primonio teſtatoris dꝫ ſolui ſine mora. nā
dominiū adita ilico hereditate tranſit in legatariū
l. ſi liber hō. ff. de le. j. ⁊ qd̄ ibi no. ⁊ in. d. l. cum res.
idē dicendū in pecunia legata. vt. ſ̃. dixi. pōt g̃ he
res ꝯpelli ad ſoluēdū legata anni lapſu nō expecta
to. ⁊ h̄ caſu iudicio meo recte pōt ītelligi iſte tex. nā
hic nulla fit mentio d̃ anno nec ꝙ heres ꝑuatus ſit
hereditate. ſ3 ſolū vult hic ꝙ ſi heres nō impleuerit
tēpore debito epus dꝫ interdicere ſeu ſequeſtrare
omnem rem hereditariā vt ſic indirecte ſatiſfiat vo
luntati defuncti ⁊ maxie ad pias cauſas. ideꝫ puto
in relictis ad nō pias cauſas. q2 iſte tex. generalr̃ lo
quit̃ ⁊ ī h̄ ē multū nōbilis. de h̄ infra latiꝰ. Si autē
heredes negligūt ſoluē legata ad pias cauſas īfra
ſex menſes a tpe inſinuatiōis teſtamenti cogūt̃ po
ſtea ſoluere cū oī emolumēto īde habito ⁊ītereſſe.

⁊ hoc in penā negligentie. vt in auc̄. de eccle. ti. ſ. §.
ſi autē legatum. Nam q̄n̄q̱ ep̄i ſunt negligentes in
interdicendo bona vel forte legata ſūt occulta. vn
de ſi heres differt ſoluere vltra ſex mēſes incurrit
illam penam nō tamen ſequitur quin poſſit prius
cōpelli ad ſoluendū. vt. ſ. dixi. Et ſi heres negat h
legata ad pias cauſas ⁊ perſeuerat ī negatiōe vſq̱
ad ſnīam cōdemnatur maiori pena videlicet vt ſol
uat duplum. iſte ē tex. no. i. §. item mixta. inſtit. de
actionibus. ⁊ aliquid per Bar. i. d. auc̄. hoc amplius.
ſi vero heres a tēpore monitiōis ſibi facte per
iudicē differt ſoluere vltra annū quecūq̱ relicta af
ficitur grauiori pena q2 priuatur tota hereditate ⁊
perueniet ad ſubſtitutos. itē coheredibꝰ fideicom-
miſſarijs ſm̄ ꝙ habeꝛ in. d. auc̄. hoc amplius. ⁊ de
hoc anno iſta glo. voluit facere mentionem. Sꝫ vt
dixi iſte annus nō daꝛ ꝓ executione teſtamēti ſed
prefigitur ad incurrendā illā penam grauiorē ſed
vt. ſ. dictū eſt poterit iudex ante lapſum anni alijs
remedijs cōpellere heredē ad executionē teſtamē-
ti. ⁊ ſic poſſumꝰ intelligere iſtū text. vt ponit reme-
diū ſeparatū a remedio. auc̄. hoc amplius. ⁊ hoc quo
ad primū. ¶ Ad ſecūdum dic ꝙ aut defunctꝰ ꝓui-
dit ſibi de executore teſtamētario ⁊ ad illū pertinet
executio teſtamēti ⁊ nō ad ep̄m etiā in legatis ad pi
as cauſas. c. tua. j. e. ⁊ in auc̄. de eccl. ti. §. ſi q̄s autē
ꝓ redemptione. dubiū tn̄ ē in relictis ꝓ male abla-
tis. vt q2 teſtator faciens ſibi ꝯſciam ꝺ illicito lucro
reliquit centū ꝓ male ablatis. an diſtributio ꝑtine
at ad ep̄m an ad executorē teſtamentariū. de quo
ꝑ Jo. an. in. c. ij. j. e. ti. li. vj. in nouella. dixi in. c. cū
ſit. de iude. vbi ꝑ Hoſti. aut teſtator ſpecifice nō reli
quit executorem in teſtamento ⁊ tūc in legatis ꝓ re
demptione captiuoꝝ ⁊ ꝓ elemoſyna paupeꝝ ep̄us
ſuccedit. vt in. d. §. ſi q̄s aūt ꝓ redēptione. ⁊ i. l. nul
li. C. de epi. ⁊ cleri. in alijs vero ſuccedit heres. vt h
⁊. ſ. c. nos quidē. ⁊ i. c. tua. j. e. ſꝫ ſi is qui dꝫ exequi
admonitus tp̄e debito ſemel ⁊ ſcd̄o ꝑ ep̄m negligit
exequi deuolutio ſit ad ep̄m in legatis ad pias cau-
ſas. vt ē caſus in. §. ſi q̄s aūt hoc facere. in auc̄. ꝺ ec.
ti. Si v̄o fuit monitus ſemel expectaꝛ anni lapſus.
ar. in. c. nos quidē. ſ. eo. ⁊ in. d. auc̄. hoc ampliꝰ. et
ibi ſentit Bar. ¶ Venio ad tertiū nunq̄d predicta
habent locū in legatꝭ ad nō pias cauſas vt ad ep̄m
fiat deuolutio modo predicto. gl. hic tenet ꝙ ſic vt
patet ibi ⁊ hoc ꝑcipue. ⁊c̄. Idē Inno. ⁊ Hoſti. ſ. e.
c. nos. ſed glo. tenet ꝯtrariū in. c. tua. j. e. Jo. an. latiꝰ
examinat. j. e. Joannes. ⁊ tādē diſtinguit ꝙ ſi ep̄s
vult ꝓcedere ex officio ꝑ modū executionis ꝓcedit
iſta glo. vt etiā in relictis ad non pias cauſas ſe im-
pediat. aut vult ꝓcedere ad inſtantiā legatarij ⁊ ſic
libello oblato ⁊ nō impediet ſe ꝺ huiuſmodi relictꝭ
do. Pe. de ancha. tenet h ꝯ glo. vt etiā ex officio nō
poſſit ep̄s ſe impedire de nō relictꝭ ad pias cauſas.
moueꝛ ꝑncipaliter q2 non debet iudex impendere
officiū ſuū nō imploratum ad vtilitatem priuatam
niſi eſſent perſone miſerabiles. allegat no. in. c. bo
ne. de poſtu. prela. ſed dic ꝙ expreſſius tenet Inn.
in. c. ad noſtram. el. ij. de iureiur. eſt tex. in. l. iiij. in
. §. hoc autem iudiciū. ff. ꝺ damno infec. ⁊ ibi Bar.

ergo ep̄s ad vtilitatē legatarij nō debet ſe impedi-
re ex officio. mouetur ⁊ fortius. iura ciuilia diſpo-
nunt hoc caſu ad quē ſpectat executio. nam deuol-
uiꝛ hereditas ad alios cum onere exequēdi volun
tatem defuncti ⁊ ꝑcipiūt pro hoc cautionē preſtari
vt in. d. auc̄. hoc amplius. licet ḡ ep̄s poſſit ſe impe
dire de legatis ad pias cauſas elapſo anno non tn̄
de alijs. ⁊ videtur prima fronte ſubtilis conſidera-
tio. Sed in cōtrarium adduco iſtū tex. vbi diciꝛ ge
neraliter ſi heres iuſſa teſtōris. ⁊c̄. Itē intereſt iu-
dicis eccl'iaſtici vt vota defunctoꝝ ꝑ oīa obſeruenꝛ
vt in. c. vltima voluntas. xiij. q. ij. ⁊ ē rō q2 iudex ec
cleſiaſticus ſubuenire debet oībus oppreſſis ⁊ miſe
rabilibꝰ ꝑſonis deſtitutis om̄i auxilio. vt in. c. ſup
quibuſdā. de v̄bo. ſig. lxxxvij. di. q̄ſi per totū. ſed
defunctꝰ ē miſerabilis ꝑſona cū ſit deſtitutꝰ om̄i au
xilio. nec habet aliud velle vt in. l. j. C. de ſa. ſan. ec.
merito impertitur iudex eccleſiaſticus officiū ſuū nō
imploratū. ⁊ ꝑ hec tolle funditꝰ motiuū dn̄i Petri.
nam iudex eccleſiaſticus nō habet reſpectum ad le
gatariū ſꝫ ad voluntatē defuncti vt eius voluntas
adimpleatur. ⁊ hoc voluit iſte tex in fi. tn̄ ſaluando
certo caſu vtrāq̱ opinionē dicerē ꝙ aut ep̄s vult ſe
impedire anteq̱ heres ſit priuatꝰ hereditate. ſ. an̄
lapſum anni ⁊ pōt hoc ꝑdicta rōne. ⁊ hoc cāu ceſſat
ar. petri q2 hereditas nondū ꝑuenit ad alium. aut
vult ſe impedire poſtq̱ heres incidit in penā priua
tionis ⁊ tunc ſi heres de facto poſſidet hereditatē
q2 nemo eā petit ⁊ pōt ep̄s ſe īpedire. q2 ceſſat predi
cta rō ⁊ habeat locū iſte tex. ſm̄ alium itellectū. Aut
hereditas ꝑuenit ad alios ⁊ nō impedit ſe de execu
one niſi reſpectu ꝯpulſionis fiende. q2 ꝯpellit here
dem nouū ad exequendū. ⁊ ſic pōt cōcordari auc̄.
hoc amplius. cū iſto. c. ⁊ cū alijs iuribꝰ ſuperiꝰ alle-
gatis. ⁊ per hoc habes hanc mām declaratā vltra
alios. ¶ In glo. fi. in fi. tene intellectū quem ſupra
dedi q2 magis applaudet vt nō intelligaꝛ tex. in pri
uatione ſed in interdictione ſeu ſequeſtratione bo
noꝝ. vt. ſ. dixi. Sed no. perpetuo vltimā opinionē
poſitā in glo. q̄ limitat illā auc̄. hoc ampliꝰ vt filiꝰ in
ſtitutꝰ heres nō adimplēs volūtatē defuncti in re-
lictis ad nō pias cauſas ſolum priuetur ſucceſſiōe
defuncti ⁊ nō debito iure nature. ſꝫ ſi relicta ſint ad
pias cauſas priuetur etiā illo iure nature. ⁊ licꝫ gl.
in fi. hic nō videaꝛ illā opi. vſq̱quaq̱ firmare eam
tn̄ ſequiꝛ Hoſti. ar. huiꝰ. c. ⁊ auc̄. de eccl. ti. §. ſiquis
aūt. fateꝛ tn̄ ꝙ ſi filiū peniteret eccl'ia poterit facere
ſibi aliquā elemoſynā. ego dubito an h dictū ſit ve-
rū. q2 iura loquūꝛ in relictis in teſtamēto ſꝫ portio
debita filio debeꝛ etiā extra om̄e teſtamentū q̄ſi de
bitū nature. vnde iura voluerūt excludere ſolū he
redem a cōmodo habito ꝑ defunctū q2 ex quo no-
luit onus nō debet habere cōmodū ſeu emolumē-
tum que rō ceſſat in debito iure nature. q2 illa por-
tio debetur ſine aliquo onere. l. q̄m̄ nouella. C. de
inoffi. teſta. ⁊ l. q̄m̄ in prioribꝰ. eo. ti. Item negare
non poſſumus quin res ſit dubia ⁊ in dubio potio
rem ꝑtem ſequi debemus. l. ſi fuerit in fi. ff. de rebꝰ
dubijs. ⁊ in regula odia. de reg. iur. li. vj.

c **Cum in officijs.** De bonis ꝑ eccleſiã acquiſitis clerici teſtari non pñt. Primo exceſſus. ſc̃do ꝓuiſio. ibi. hoc ergo. ¶ Nota p̃mo principium multũ allegabile ex quo collige ꝙ i beneficijs impendendis debet haberi reſpectus pſonarũ. vnde etiã in elemoſyna impẽdenda tenetur quis poti⁹ ſubuenire ſuis q̃ꝫ extraneis. vt in. c. nõ ſatis. lxxxvj. di. hinc notant̃ dicit Tulli⁹ p̃mo li. officiorũ. Optime ſocietas ꝯiũctioq́ꝫ honoris ſeruabit̃ ſi vt q̃ſq́ꝫ ꝯiũcti⁹ erit in eũ benignitas pluriũ ꝯferat̃. ¶ Nota ꝙ clerici licite viuũt ex redditib⁹ eccľie. ſed h̃ quero gn̄aliter de quib⁹ bonis pñt clerici facere teſtamẽtũ Inno. hic inſtat. ꝫ dic lati⁹ ꝙ quedã ſunt bona acquiſita intuitu pſone puta ex ſucceſſione cognatoꝝ ſeu donatione amicorũ ſeu ex induſtria clericoꝝ ⁊ ð his bõis licite pñt teſtari. vt in. c. quia. j. eo. Ex quo collige ꝙ cleric⁹ etiaꝫ habens eccl̃iam ſibi ⁊ nõ eccleſie lucrat̃ ex induſtria ſua ⁊ i hoc differt a ꝯiuge carnali. nã ꝯiunx carnalis opat̃ ad vtilitatẽ mariti. l. ſicut. de ope. lib. dixi latius in. c. lr̃as. de reſti. ſpol. ꝫ clericus opat̃ ſibi. vt patet in. d. c. quia. ⁊ h̃ aptiſſime voluit h̃ Inno. qð no. Pe. tñ vt refert Cy. in auc̃. licẽtia. C. ð epi. ⁊ cleri. dixit h̃ ꝓcedere in clericis inferiorib⁹. Epiſcopus aũt ſm eũ lucrat̃ eccľie ex induſtria pſone. ar. illi⁹ auc. ſed mihi placet primũ dictũ indiſtincte i clericis ſecularib⁹ cuiuſcũq́ꝫ gradus q2 eadẽ rõ videtur in ep̃o q̃ in alijs. qð apte ſentit glo. in. c. j. ð. e. vbi dixi. Quedã ſũt bona acquiſita intuitu eccleſia vľ de facultatib⁹ eccľie ⁊ h̃ ꝯſtat ⁊ ð his clerici ñ pñt teſtari. vt h̃ ⁊ in. d. c. j. ⁊ i. c. fixũ. xij. q. v. nec alit̃ de ipſis bonis in alios diſponere regularit̃ vt pꝫ hic in fi. ibi ſiue inteſtati deceſſerint ⁊c̃. Fallit etiaꝫ in quibuſdã caſib⁹. Primo ſi rector ſeu ꝑlat⁹ eccľie tãndẽ cõtulerit de ſuo eccľie quãtũ vult relinquere de eccleſie facultatib⁹. ⁊ de hoc ſũt duo pulcherrimi tex. prim⁹. xij. q. ij. ſiquis q̃libet. Sc̃ds ca. cã. ⁊. q. v. in. c. ſi ep̃us. Sc̃do fallit ſm quoſdã ſi h̃ habet cõſuetudo. ita ſimpliciter trãſeũt h̃ doc. Ex q̃ ẽ ſingulariter notãdũ ꝙ valet cõſuetudo ꝙ clericus poſſit teſtari de bonis ꝑ eccl̃iam acquiſitis qð ego nõ admitto indiſtincte ꝫ reſtringo ad bona mobilia ⁊ modica. ſicut etiã valet cõſuetudo vt modica poſſit donare. vt. c. ceterũ. de dona. ita dicẽdũ eſt reſpectu facultatis teſtãdi. nã ſi ꝯſuetudo haberet de magnis reb⁹ illa eſſet oneroſa eccľie. ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns nõ valet in. c. j. de ꝯſue. reſpectu aũt bonoꝝ imobiliũ puto non ſufficere cõſuetudineꝫ. q2 non pñt illa alienari ſine ſolẽnitate. de qua. xij. q. ij. ſine exceptione. nec cõſuetudo illã ſolẽnitateꝫ remouere põt tanq̃ꝫ irrõnabilis. vt cõiter tenẽt doc. in. c. nulli. de re. ec. non alie. valet tamen cõſuetudo vt canonicus poſſit teſtari de redditib⁹ ꝑcipiẽdis ãno ſequẽti poſt mortem q2 potius p̃iudicat canonico ſucceſſori q̃ꝫ eccleſie. de quo vide plene ꝑ Jo. an. i regula nemo. de reg. iur. li. vj. in merc. Tertio fallit in donatione intuitu elemoſyne quã cleric⁹ facere põt cõſtitutus in infirmitate. vt in. c. ſequenti ⁊ in. c. relatũ. el. ij. j. eo. dicit tamẽ Vincẽ. j. c. pri. vnũ notabile verbũ ꝙ ꝯſuetudo nõ excuſat clericũ qui omnia bona mobilia acquiſita intuitu eccleſie dimittit in morte cõſanguineis eorũ ꝫ põt limitari hoc dictũ ꝑ ea que. ſ. dixi. Quarto fallit qñ cleric⁹ vult remunerare ſeruitia accepta tam a conſanguineis q̃ꝫ ab extraneis põt tñ aliqua ex mobilibus eccleſie in alios cõferre. vt in. d. c. relatũ. ¶ Circa predicta põt dubitari de clericis nõ habentib⁹ adminiſtrationẽ ꝫ ſimpliciter bñficiatis vt ſũt canonici nũquid de fructibus ꝑceptis vſq́ꝫ ad tẽpus mortl poſſint teſtari. glo. in. c. pñti. de offi. ordi. in. vj. p⁹ Hoſti. ⁊ Berñ. tenuit ꝙ ſic. ⁊ ſic eẽt hoc. c. limitandum cũ alijs ſilibus. Alij cõtra. ⁊ cõtraria opi. ſemꝑ mihi placuit ꝑ ea q̃ dixi. ſ. in. c. fi. de pecuľ. clericorum ⁊ latius in. c. cũ eſſes l. in repe. j. eo. Hãc opi. cõtrariã tenuit Archi. in. c. ſtatutũ. ð reſcrip. li. vj. ⁊ Jo. de lig. in cle. gratie. eo. ti. Sed alia opi. multũ inualuit de cõſuetudine. pondera tamẽ rõnem hui⁹. c. q̃ facit ꝓ ꝯtraria opi. quã teneo ⁊ videt̃ probari aptiſſime ꝯiũcto. c. relatũ el. ij. j. e. vbi dicet̃. Itẽ dubitat̃ ð alijs bõis q̃ ſũt tertie ſpeciei. vtputa q2 nõ ſũt acquiſita proprie intuitu perſone nec eccľe ſed ratione dignitatis clericalis. vtputa lucratus eſt clericus multa in miſſis dicẽdis ⁊ hoc ꝓcedit maxime quãdo quis reliquit centũ p̃ſbytero ꝓ miſſis dicendis. petrus voluit vt infert Cy. in. d. auc̃. licentiaꝫ. ꝙ de his teſtari pñt. cũ qua opi. videtur cõcordare Hoſti. in. c. q2. j. eo. vbi dicit ꝙ ſi clericus rõne officij ſeu ſeruitij aliquid lucratus ẽ. puta q2 fuit capellanus principis. de hoc poteſt teſtari quaſi intuitu pſone h̃ fuit acq̃ſitũ. Et ex his infero ad. q. de qua pridie fui interrogat⁹ nunq̃d de relictis ꝓ miſſis dicendis debeat̃ canonica portio ep̃o. Et circa oĩa cõcluderẽ attendendas fore ꝯiecturas vtrum. ſ. relinquẽs vel donãs habeat reſpectũ ad pſonã vľ eccleſiã. nã forte relinquẽs centũ ſuo parochiali preſbytero ꝓ miſſis dicẽdis nõ reliquiſſet ſibi ſi nõ fuiſſet ꝓprius ſacerdos parochialis. ſecus videt̃ vbi nulla qualitas ſuggerit eccl̃iam fuiſſe ꝯtẽplatã ꝫ pſonã dũtaxat. ar. in. c. requiſiti. j. eo. ⁊ hec diligenter no. tractat tñ h̃ Inn. q̃d dicendũ in dubio. an bona q̃ſita ꝑ clericũ dicãt̃ q̃ſita ex facultatib⁹ eccľie an ex ꝓprijs. ⁊ nõ inſiſto. q2 dixi plene in. c. inq̃rendu ꝫ de pecuľ. clericoꝝ. ⁊ in repetitione. d. c. cũ eſſes.

a **Hec.** Moderatã elemoſynã ð bonis ꝑ eccl̃iam acq̃ſitis clerici facere poſſunt etiã in egritudine cõſtituti. diſtinguit ſecundũ membrum. ibi. viuentes. ¶ Nota primo ibi moderate. ꝙ clericus intuitu elemoſyne non poteſt donationem immoderate facere. nã in rebus precioſis mobilibus requiritur ſolẽnitas de qua in. c. ſine exceptione. xij. q. ij. al's non valet alienatio. de quo vide bonam glo. in. c. tua. de his que fiunt a prelatis. ¶ Nota ꝙ quandoq́ꝫ aliud licet inter viuos qð non licet in voluntate vltima. ſ. in teſtamento. nam clericus vt hic vides poteſt aliquid donare intuitu elemoſyne de rebus eccleſie. nõ tamẽ poteſt quicq́ꝫ de his diſponere in teſtamẽto. ⁊ ſic põt q̃s facere ꝑ ſe qð relinq̃re nõ põt ꝑ aliũ faciendũ poſt mortẽ. ſic̃ dicit̃ in ep̃o qui põt dũ vi-

uit dare cēteſimā vel quinquageſimā ecclie ꝑ eū cō-
ſtructe vel ꝯſtruende. nō tñ pōt relinquere vt poſt
mortē donet vt in. c. qꝛ iohannes. xij. q. v. no. doc.
in. c. apoſtolice. de donationibꝰ. ⁊ pōt eē diuerſita-
tis rō. nam teſtamentū morte cōfirmaꝫ. vt in. c. cū
marthe. de cele. miſ. effectus ergo cōferꝫ in tempꝰ
quo nō ē futurus ꝑlatus. iō nō pōt ꝺ aliquo diſpo
nere ex facultatibꝰ ecclie in teſtamēto. ad hoc. l. cū
ff. de iuriſ. om. iudi. ſed qñ vult diſponere dum vi-
uit nō ꝓhibeꝫ qꝛ hoc facit tanꝙ̄ adminiſtrator eccle-
ſie. ⁊ ex hoc nota practicam quā debet ſeruare cle-
ricus ſi de rebus ecclie vult aliqua intuitu elemo-
ſyne vel pro remuneratione ſeruitij erogare vt ac-
tualiter donet dū viuit nō aūt relinquat ꝯferendū
poſt mortē ¶ In glo. fi. in fi. de hoc dic vt no. in regu
la cū quid. de reg. iur. li. vj. nam hic fit ꝓhibitio at-
tento modo nō aūt attento effectu. nā prohibeꝫ te-
ſtamentū nō ꝙ cleric' ñ poſſit diſponere ītuitu ele-
moſyne de rebus ecclie. ſed ꝓpter rōnem quam. ſ.
dixi que ceſſat in erogatione ſeu donatione que fit
inter viuos. ⁊ aduerte ꝙ nō decipiat te tex. iſte. naꝫ
ꝑmittendo erogationē in egritudine nō videꝫ pro
hibere erogationē tpe ſanitatis. nā tūc nō erat du-
biū. qꝛ bona ecclie ſubiacēt elemoſynis. xvj. q. j. c.
fi. ſed tpe egritudinis dubitabaꝫ ne egrotatō fieret
in fraudē. ar. in. c. ij. de renū. li. vj. qꝺ no.

q **Alia nos.** De bonis ꝓprijs vel ac
quiſitis intuitu perſone
clerici teſtari poſſunt de acquiſitis intuitu
eccleſie non. In prima ponitꝫ decīſa queſtio. In ſe-
cūda diſtinguēs rñſio. ibi. cōſultationi. ¶ No. pri-
mo ꝙ clerici retinent iura ſanguinis vñ ſuccedunt
ꝑentibus ⁊ alijs agnatis quēadmodū laici. idē dic
in religioſis. vt i. l. deo nob. C. ꝺ epi. ⁊ cle. et. xviij.
q. j. c. vno. hec eſt tñ differentia inter clericos ſecu-
lares ⁊ religioſos. qꝛ clerici ſeculares acquirūt ſibi
vt hic. religioſi xͦo monaſterio. vt in dictis iuribus
¶ Nota. ibi de artificio. ꝙ licite clericus exercet ali
qꝺ artificiū etiā ſi hꝫ ecclīam. intellige tñ de artificio
ꝯuenienti dignitati clerici nō ignominioſo. de quo
vide qꝺ le. ⁊ no. in. c. j. de cele. miſ. Et ex hoc poteſt
inferri ꝙ clericus doctor licite pōt aſſumendo lectu
ram inde lucrari. ⁊ pondera tex. ibi. non habito re
ſpectu ad ecclīam. nam videꝫ illa regula qualifica-
re oīa ꝓcedentia vt de acquiſitis de artificio cleric'
teſteꝫ niſi intuitu eccleſie illa ꝑueniant. facit qꝺ dixi
in. c. cū in officijs. ſ. e. ¶ No. ibi. libere diſponere.
ar. opti. ꝙ teſtm̄ clerici nō infirmaꝫ ex preteritione
filioꝝ vel parentū quanꝙ̄ debita portio debeꝫ eis
ſm ꝙ iura diſponūt hoc importat iſtud verbū libe-
re. ⁊ ꝑ hoc qꝛ miles ſeculi hꝫ iſtud priuilegiuꝫ vt ex
ꝓteritione ꝑſonarū nō rumpaꝫ teſtamētū. fortius
hoc hr̄e debet miles dei. ad hoc glo. in. l. miles. ff.
de re iudi. aperte ſentit Bar. in auc. ſi qua mulier
C. de ſac. ſan. eccle. licet ibi loquaꝫ de ingrediente
religionē. rō tñ ſua cōcernit etiā clericos ſeculares
⁊ ſic poteſt intelligi auc. ꝑſbros. C. ꝺ epi. ⁊ cle. vide
Fre. de ſenis. lv. cōſilio. ⁊ hoc diligenꝫ no. ¶ Nota
optimū ar. ꝙ clerici etiā in ꝑtāte parentū conſtituti
cū iſte tex. nō diſtinguat ꝑñt licite diſponere ⁊ teſta

ri de oībus aduenticijs. vñ vſufructꝰ illoꝝ bonoꝝ
nō acqritꝫ ꝑentibꝰ. ⁊ ſic illud peculiū qꝺ eſt caſtrēſe
vel quaſi in filijſfamilias laicis pōt dici in clericꝭ ad
uenticiū. vel meliꝰ id qꝺ reputaꝫ aduenticiū laicꝭ ē
caſtrenſe vel quaſi in clericis. h̄ tenet Inn. h̄ ⁊ eſt ca
ſus rotūdus in. d. auc. ꝑſbros. ⁊ loquitur ille text.
in omnibus clericis cuiuſcunꝙ̄ ordinis. ⁊ facit iſte
tex. loquēs generaliter de clericis.

c **Vaneſies.** Valet teſtamētum qꝺ
parochianus facit co-
ram ꝑſbro parochiali ⁊ duobus teſtibus. nec valet
ꝯtraria cōſuetudo. h. d. inherendo verbis lr̄e. nā mul
tipliciter pōt intelligi vt infra patebit. Primo nar-
rat factū. Scdo ꝓuidet. ibi. qꝛ vero. ¶ No. primo
ꝙ cōſuetudo poteſt ſuꝑ eodē cōcurrere cū iure cōi
ſeu iure diuino. ¶ No. ꝙ ꝯſuetudo diſponens id
qꝺ ius corroborat illud ius vt ſic videatur maioꝛꝭ
auctoritatis. vnde papa hic ponderat ꝙ illa ſpālis
cōſuetudo q̄ habuit illud qꝺ ius ciuile erat ꝯtraria
iuri diuino ⁊ canonico ⁊ vniuerſali cōſuetudini ec-
cleſie. ⁊ faciūt hec ad materiā cōtentā. i. c. j. de cōſti.
li. vj. nunquid ſublata lege nō facta mentione ꝺ cō
ſuetudine ꝯcurrente cū lege videaꝫ ſublata ipa cō-
ſuetudo. ¶ Nota ſecūdo ꝙ ꝯſuetudo ꝯtria iuri di-
uino ⁊ humano nō valet. qꝺ intellige vt. j. dicam.
¶ No. tertio ꝙ rōne peccati papa pōt tollere ſpālē
loci cōſuetudinē. nā hac rōne tollit etiā legē ceſareā
vt in. c. fi. de ꝑſcrip. vide bo. gl. in regula poſſeſſor.
de reg. iur. li. vj. ¶ No. ibi corā preſbro ſuo. ꝙ iure
noſtro nō ē neceſſe vt teſtes ſubſcribant ſe in teſta-
mento vel ꝙ ſint rogati vel ꝙ oēs ſint maſculi. naꝫ
papa videꝫ in hoc ſe fundare ſuꝑ iure diuino ⁊ ſta-
tutis ſanctoꝝ patrū ſm que nō reꝑitur diuerſitas
in hoc inter maſculū ⁊ feminā vel ꝙ teſtes debēt eē
rogati licet ius ciuile aliter diſponat. vt in. l. qui te-
ſtamento. ff. e. ⁊ h̄ apertiſſime ꝑ iſtū tex. ſentit Bal.
in. l. j. C. de ſac. ſan. ec. in fine qꝺ dictū eſt bñ notan
dū. nā cauillādo pōt rñderi ad iſtū tex. ꝙ nō intēdit
tollere ius ciuile niſi reſpectu numeri teſtiū. i alijs
vero debet ius ciuile remanere illeſum. ⁊ ſic vt au-
dio qdā ꝯſuluerūt. ⁊ facit qꝺ no. Jo. an. j. c. ꝓxi. in
ꝯriū tñ fac qꝛ papa loquiꝫ in diſpōne generaliter ⁊
nō videꝫ curaſſe de diſpōne iuris ciuiꝭ circa ꝑfectio
nē teſtamētoꝝ. ⁊ de h̄ aliqd. j. ⁊ i. c. ſe. ¶ Quero ꝑ
intellectu. c. nūqd hodie valeat teſtm̄ vbiꝙ̄ locorū
ſine ꝑñtia ſeptē aut qnꝙ̄ teſtiū qꝺ ē q̄rere nunquid
ius ciuile ſit hodie ſublatū ꝑ iſtū tex. nā ꝺ iure ciui-
li in teſtō reqrunꝫ ſeptē teſtes niſi fiat i rure. nā tūc
ſufficiūt qnꝙ̄. vt. l. hac ꝯſultiſſima. ⁊ i. l. ſi vnꝰ ꝯiun
cta. l. fi. C. e. In codicillis xͦo qnꝙ̄ reqrunꝫ. vt. l. fi.
C. de codi. cū ſilibꝰ. Jo. q̄ttuor ſūt in h̄ opi. ex qbꝰ
q̄ttuor eliciunꝫ lec. ad iſtū tex. Prima lec. ē. ꝙ i reli-
ctis ad pias cauſas ꝓcedit dūtaxat iſte tex. in alijs
xͦo obtinet diſpō iuriꝭ ciuilis. ⁊ hāc opi. ſeqꝫ gl. Ber
gl. ij. q. iiij. §. j. Sed certe h̄ nō ꝯgruit lr̄e qꝛ nō fun-
dat ſe ſuꝑ fauore ad pias cauſas ſꝫ ꝙ lex deuiat a iu
re dīno ⁊ ſanctoꝝ patrū ſtatutiꝭ ⁊ a generali ꝯſuetu
dine ecclie. que quidē rō militat i omī diſpōne. Itē
falſū dicit gl. ꝙ iſtud. c. ⁊ ſequēs loquāꝫ de eodē fa
cto ⁊ eodē loco. nam vt hic patet i ſupraſcriptione

iſtud loquit in dioceſi hoſtienſi. ⁊ ſequēs.c. in ciuitate vellerenſi. Itē in hoc.c. fit mentio de preſbro parochiali. in ſequēti vero qḋ loquit in relictis ad pias cauſas nullā facit mentionē de p̄ſbytero parochiali ſed ſolū requirunt duo teſtes. Secūda lectura eſt vt hodie p iſtū tex. ſit derogatū iuri ciuili etiā quo ad forꝫ ſecularē. ⁊ hāc opi. tenuit Alan⁹. Vin. Gof. ⁊ Hoſti. ⁊ do. An. ⁊ vide gl. ij. q. iiij. §. j. ⁊ hāc lecturā quā tenui in repetitione huius.c. latius reaſſumā infra. Tertia lectura q̄ ī terris ſ̄ tp̄ali iuriſditione eccleſie ſeruandū eſt iſtud.c. ſed in terris. imperij ſeruabit lex ciuilis. ⁊ hanc lecturam tacite ſentit Jo. an. dicens q̄ in relictis ad pias cauſas ſufficiunt duo teſtes in om̄i foro. p.c. ſequēs. in alijs vero lex ciuilis ſeruabit in terris imperij. in terris vero eccleſie ⁊ ī foro canonico ſeruabit hoc.c. ⁊ ita dicit de cōſuetudine obſeruari. ſed hec lect. nimis reſtringit iſtū tex. nam rō huius.c. cōcernit etiā forum ciuile cū ius ciuile nō poſſit ſtatuere ꝯtra ius diuinū. vnde nō dicit q̄s cōdere legē ſ; errare. xxv. q. j. ſunt quidā. cū eni papa hic declaret irrationabilitatē illius legis ⁊ cōſuetudinis manifeſte patet q̄ illa lex tanq̄ irrationabilis nō debet ſeruari etiā in foro ciuili. q2 lex debet eē rōnabilis al's nō meretur nomen legis. iiij. di. erit autē lex. no. Bar. in. l. om̄s populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. Quarta lectura vt h̄ c. ſeruet in foro canonico lex ꝯ̄ria in ciuili. ⁊ tacite hanc lec. ſentit Inno. j.c. primo in quadā additione. ſed hec lectura tollit vt precedens ⁊ p hec declaratur hec glo. q̄ poſuit oēs p̄dictas lectu. Sed reſtat nunc examinare q̄ iſtaꝝ ſit verior. mihi ſemper placuit ſecund⁹ intellectus q̄ aptiſſime videt ꝓbari per iſtū tex. ⁊ probat rōne. nam humana lex cōtra diuinā eſt ipſo iure nulla. vt in. d.c. ſunt quidā. rō q2 inferior nō potuit tollere legē ſupioris. in cle. ne romani. de elec. nec dicit lex ciuilis in hoc adiuuare ſeu diſtinguere ius diuinū ſ; poti⁹ ꝯfundere ⁊ ex numero teſtiū ius alienū tollere. nā cum ius diuinum ſolū requirat duos teſtes in om̄i re. vt voluit Jo. ⁊ Vin. in.c. licet vniuerſis. ſ. de teſtib⁹. videt valde abſurdū q̄ ius ciuile requirat ſeptē teſtes in teſtamento. nam ſanguinē elicit q̄ nimis emungit. iiij. di. deniq̄. ⁊ in.c. niſi. de renun. Itē hec lex ciuilis eſt cōtra ſanctoꝝ patrū ſtatuta. vt in tex. q̄ etiam papa nō pōt tollere. vt in.c. ſi ea deſtruerē. xxv. q. ij. ⁊ in.c. ꝯtra. ⁊ in.c. q̄ ad ꝑpetuā. ea. cā. ⁊. q. j. Itē ē ꝯ̄ generalē cōſuetudinē eccl'ie que obligat ſicut ⁊ p̄ceptū. xj. di. in his. de pe. di. v. in ſūma. vnde cū papa h; defendere ius diuinū vſq̄ ad animā ⁊ ſanguinē. i. vſq̄ ad om̄s conat⁹. d.c. ſunt q̄dam. potuit ⁊ debuit ius ciuile iuri diuino ꝯ̄rium tollere maxime q2 ex defectu tantoꝝ teſtiū q̄nq̄ occupat ſubſtantia alioꝝ ꝯ̄ dn̄i voluntatē. Sed q̄ro nunquid ſufficiūt duo teſtes de iure canonico. docto. cōiter ſentiunt q̄ in relictis ad non pias cauſas req̄ritur p̄ntia ſacerdotis cū duob⁹ teſtib⁹. vñ dicit Spe. in ti. de inſtru. edi. §. ꝯpendioſe. v̄. Item q̄ per ius canonicū. q̄ ſi interuenit alter p̄ſbyter ſeu alius teſtis loco p̄ſbyteri ⁊ tunc eēnt tres non valeret teſtm̄. q2 tex. iſte loquit de ꝓprio ſacerdote de q̄ nō ē tāta p̄ſumptio falſitatis ſicut ꝯ̄ extraneū. dicit tñ q̄ ſi loco p̄ſbyteri interuenirent duo teſtes valeret teſtm̄. q2 duo teſtes ſūt maioris auctoritatis q̄ p̄ſbyter ſol⁹. vt p; in.c. l; ex quadā. ⁊ in.c. a nobis. de teſti. Sed do. An. deuians ab hoc generali dicto dicit ſe putare p̄ſbyteri p̄ſentiā nō fore neceſſariā ad validitatē teſtamēti ⁊ q̄ ſufficiūt duo teſtes in relictis ad nō pias cauſas. mouet p rōnem hui⁹ tex. Nec ob. tex. in eo q̄ facit mentionē de preſbytero. q2 narrat accidentia facti ſm cū. rō eni qua mouet papa p ius diuinū tm̄ ꝯcludit de duob⁹ teſtib⁹. Sed certe hec opi. mihi nunq̄ placuit. nā videt extorquere iſtū tex. nec ob. rō l'ſe q2 illa rō venit ad exaggerandū ⁊ grauādū diſpōnes iuris ciuilis. nō aūt ad reddēdū rōem ſtatuti poſtea editi. papa eni p̄mo reprobauit illū rigorē iuris ciuilis. quaſi dicat q̄ cū ius diuinū requirat duos teſtes ſeu ſit ꝯtentū duobus teſtib⁹ nimis videt acerbū q̄ ius ciuile req̄rat ſeptē ſ; volens papa ꝯſulere falſitati rōne cuius fuit motū ius ciuile ſtatuit vt vltra duos teſtes interueniat preſbr parochialis. nā ſm opi. do. An. ſequeret q̄ nūq̄ eēnt requirendi plures duob⁹ teſtib⁹ qḋ ē ꝯtra.c. licet vniuſis. p̄all'. vbi dicit q̄ quedā ſūt cauſe q̄ plures q̄ duos exigūt teſtes ⁊ ſic ex cā pōt ius humanū adiuuando ⁊ diſtinguendo ius diuinū exigere vltra duos teſtes in q̄buſdā caſib⁹ nō tñ d; requirere magnū ⁊ diffuſū numeꝝ ſicut exigebat ius ciuile. ⁊ p h̄ tollit ꝯ̄rium q̄ potuiſſet formari cōtra p̄cedentē lecturā. nā ſi papa deuiat a iure diuino addendo p̄ſentiā p̄ſbyteri ⁊ nō dicit tollere ſ; adiuuare ⁊ diſtinguere ius diuinū qḋ pōt. vt in.c. ⁊ ſi queſtiones in fi. de ſimo. no. Inn. in.c. q̄ in eccliaꝝ de cōſti. ⁊ legiſte in. l. fi. C. ſi ꝯ̄ ius vl' vtilitatē publicam. ergo eodē modo debuit poſſe impator. Sed reſpōdet vt p̄dixi q̄ impator intātū deuiando non videbat diſtinguere ſ; poti⁹ ꝯfundere ſ; papa proceſſit magis mite. ſic videm⁹ in p̄ſcriptiōe. nā ꝓpter bonā cām ius ciuile adinuenit p̄ſcriptionē etiā cū mala fide. ſed ius canonicū approbauit cū bona fide p̄ſcriptionē q2 nō erat aperte cōtra ius diuinū ſed diſtinguebat. reprobauit aūt p̄ſcriptionē cū mala fide q2 erat ꝯtra ius diuinū. ſic fecit hic papa. approbauit motiuū iuris ciuilis ꝓuidendo falſitati p preſentiā p̄ſbri ſ; reprobauit in q̄tū exigebat nimiā teſtiū multitudinē. Itē cū iſtud ius deuiet a iure ciuili debem⁹ reſtringere ⁊ obſeruare in terminis in q̄bus loq̄t. ⁊ ſic nō d; omitti p̄ntia p̄ſbri vel ſuo loco duoꝝ teſtiū p̄ntia. nec ꝓcedit rō do. An. dū dicit q̄ h̄ narrant accidentia facti. nā h̄ videt falſum. nā in narratōe nihil d2 de p̄ſbro ſ; ſolū in ſtatuto ſeu ꝓuiſione poſtea edita. Et ex oībus ꝯcludo q̄ in relictis ad pias cauſas valet q̄lib; vltima volūtas in p̄ntia duoꝝ teſtiū etiā ſine p̄ſbro ⁊ iſte ē ꝓpri⁹ caſus. c. ſe. In alijs v̄o relictis req̄rit p̄ſbr vl' duo loco ſui cū alijs duob⁹ teſtib⁹. ⁊ placet mihi p̄cedēs opi. vt n̄c̄o nō req̄rat q̄ iſti teſtes ſint rogati vl' oēs maſculi. q2 papa ſolū innitit diſpoſitioni iuris diuini ⁊ ſanctorū patrū. ⁊ h̄ ſufficiūt p tranſcurſu lectionis. In gl. fi. in fi. no. glo. ⁊ de hoc vide bo. glo. in.c. vnico. de ſagit. vbi dixi. ⁊ in.c. ſalonitane. allegato in glo.

Solennis repetitio p dominū Nicolaum edita.

c Um eſſes. Hoc capitulū legiſ va-
rijs modis.vt.ſ.pate
bit.ſed inherendo lſe.h.d. Ualet teſtamē-
tum qđ parochianus facit corā preſbro ſuo ꝛ coraꝫ
duobus teſtib⁹ nec valet ꝯria cōſuetudo.cōis diui
ſio.ſcđa ibi.qꝛ vero. Nota primo ꝙ ad validita-
tē teſtamenti de iure ciuili requiriſ numer⁹ ſeptem
vel quinqꝫ teſtiū.ꝛ diciſ ſeptē reſpectu teſtamenti.
quinqꝫ aūt reſpectu codicilloꝝ vel reſpectu teſtamē
ti qđ fit in iure.C.co.l.vlti. Nota ſecūdo ꝙ in te-
ſtamento teſtes debent eē ſubſcripti qđ ꝑcedit i te
ſtamento in ſcriptis al's nō .C.c.l.hac ꝯſultiſſima.
An aut i alijs cauſis teſtes debeāt eē ſubſcripti an
ſufficiat ꝙ ſint inſcripti.no.in.c.ij.de fide inſtru.ꝛ
in.c.poſt ceſſionē.ꝛ.c.qm̄ cōtra.de proba. No.
tertio ꝙ pōt cōcurrere cōſuetudo cū iure poſitiuo.
ſimile in.c.ſopite.j.de cenſ.idē ē in priuilegio. vt i
c.cū dilectus.ſ.de cōſue.ꝛ in.c.veniens.de ꝑſcri.
Quid autē opetur tūc ꝯſuetudo plene no.in.c.j.j.
de cōſti.li.vj. Nota quarto ꝯſuetudinē introdu-
ctam ꝯtra legē diuinam vel vniuerſalē ſtatū ecclie
nō valere.viij.di.que ꝯ.ꝛ.c.mala ꝯſuetudo.ꝛ.ſ.đ
cōſue.c.fi. No.quinto ꝯſuetudinē exigentē ſup-
flu as ꝓbatōes eē reprobandā.ꝑ hoc.c.ij.ſ.eo.de
ꝓba.ſecus ſi induceret ꝙ minus ſufficienti ꝓbatio
ni adhibereſ fides.vt in.c.cū dilectus.ſ.de fide in
ſtru.poteſt eē rō.qꝛ cū de⁹ ſiue natura nihil fecerit
fruſtra talis cōſuetudo exigens ſupfluas ꝓbatōes
ē irrōnabilis.Et iō nō eſt ſeruanda.vt in.c.conſue
tudinis.xj.di.Si vero inducit ꝙ minus ſufficienti
adhibeatur fides tūc cōcordat cū iure naturali ſm
ꝙ quilibet ꝑſumiſ bonus.vt in.c.fi.de ꝑſump.ꝛ.c.
vno.de ſeruti.ꝛ iō rōnabile ē ꝙ vni credaſ. qꝛ xp̄s
ait in euāgelio.Sit ſermo veſter ē ē nō nō qđ am-
plius ē a malo ē.vt in.c.ſignificaſti.ſ. de elec. ꝛ eſt
tex.xxij.q.j.in ſumma. No.ſexto papā poſſe cō-
ſuetudinē loci pticularis tollere etiā ſi diſponat id
qđ ius ciuile diſponit ꝛ nedū cōſuetudinē ſed etiaꝫ
leges impatoris tollere poteſt.vt hic.ꝛ de preſcrip.
c.fi.ꝛ in.c.cū cōtingit. de iureiur.ꝛ.c.licet. eo.ti.li.
vj.ꝛ hoc qn̄ imminet peccatū.Nā ōis aīa rōne pec
cati eſt pape ſubiecta.vt i.c.nouit.ſ.đ iudi.ꝛ.xcvj.
di.ſi imperator.ꝛ in hoc leges nō dedignāſ ſacros
canones imitari.vt in.c.clerici.de iudi.ꝛ in.c.fi. de
ſecun.nup.In alijs vero caſib⁹ vbi nō iminet pec
catū vbi papa nō habet tpalem iuriſditionē nō pōt
legem tollere q̄ ad forum ciuile cum poteſtates di
ſtincte ſint.xcvj.di.cum ad verū.x.di.qm̄. vbi de
hoc.ꝛ qui fi.ſint le.cauſam.ꝛ hoc tenet glo.in regu
la poſſeſſoꝛ.de regu.iur.li.vj. Nota ſeptimo ꝙ
ad validitatē teſtamenti nō ſufficit ꝑſentia duoꝝ
vel triū teſtiū niſi fuerit adhibita ꝑſentia preſbri pa
rochialis.Et pōdera text.ibi ꝑſbytero ſuo.nā ex h
infero qđ nō eſt huic.c.ſatiſfactū ſi teſtm̄ fiat coraꝫ
q̄libet ꝑſbro niſi ille preſbr ſit ꝓpri⁹ ſacerdos paro
chialis.ꝛ rō qꝛ magis fides adhibeſ indigenis no
tis q̄ꝫ extraneis ignotis.in auc.de teſti.§.ſi vero ig
noti.colla.vj.ꝛ.ſ.de elec.poſtq̄ꝫ.Et qđ not.in.c.q̄
rendū.ꝛ.c.ſi qui ſunt.ij.q.vij.ſſſe le.ꝛ no.in.c.quā
q̄ꝫ.de vſu.li.vj.in glo.in verbo parochia.Itē ꝓpꝛi
us ſacerdos parochialis diciſ etiā paſ ſpūalis oim
ſuoꝝ parochianoꝝ ex q̄ ipos recipit ad pniam. vt i
c.oēs.xxx.q.j.nō ergo ita de facili cōmitteſ falſitas
corā pre ſpūali ſicut cū extraneo ſacerdote.Itē q̄te
nus iſtud.c.tēpat rigorē iuris ciuilis eſt ſtricte itelli
gēdū.ar.c.ſtatutū.đ ele.li.vj.ꝛ regula odia.de re.
iu.eo.li.Itē a legib⁹ nō eſt recedendū niſi q̄tenus
repitur in canonib⁹ ꝯrium.vt in.c.j.de no.opere.
nun.ꝛ.x.di.ſi in adiutoriū.ꝛ đ hoc etiā infra aliq̄d
tangam. No.vnū caſū in q̄ plus valet teſtimoni
um ſacerdotis q̄ꝫ alterius.ꝛ de hoc in.c.in nſa.ſ.đ
teſti.ꝛ.iiij.q.iij.ſi teſtes. No. nono ꝛ vltimo ꝙ i
pugnans teſtm̄ ꝑtextu defectus ſolennitatꝰ omiſſe
in numero ſeptem teſtium peccat moꝛtaliter. nam
hoc prohibetur ſub interminatione anathemaꝰ ꝛ
ꝛ excōicatio nunq̄ꝫ ferſ niſi ꝑ moꝛtali crimine.vt in
c.nemo.ꝛ.c.nullus.xj.q.iij. Ex predictis notabi
lib⁹ veniā ad apparatū cū quo expediā materiā iſti⁹
c.Et primo oppo.ꝙ iſte tex.nō ꝓcedat q̄tenus gene
raliter loquiſ dicens.ꝙ ſufficit ꝙ teſtamentum fiat
coram preſbytero parochiali ꝛ duobus teſtib⁹.naꝫ
requiruntur ſeptē.vt in.l.fi.C.de fideicō. ꝛ ſi vn⁹
defuerit coꝛruit totum teſtamētū.vt.C.e.l.ſi vnus
ꝛ.l.fi.So.metu ꝯrij iſtud.c.vt premiſi.legiſ varijs
modis in hac glo.ꝛ prima lectura poniſ h in ꝑnci
pio.glo.j.ꝛ eam repetit.j.in.c.ſequēti. videlicet ꝙ
iſtud.c.loquiſ de relictis ad pias cauſas quēadmo
dum loquiſ ꝛ.c.ſequēs .nam gl.vult ꝙ iſta duo.c.
loquanſ de eodem facto eiuſdē loci.iſtud dictū gl.
nō eſt verū vt patet ex tenoꝛe vtriuſqꝫ.c. Itē loqui
tur de diuerſis locis.qꝛ hoc.c.loquitur de ciuitate
Hoſtien.c.aūt ſequēs de Uelletrēſ.ꝛ Hoſt.ꝛ Uel
letrēſ.ſūt ciuitates diuerſe.Itē qꝛ diuerſa eſt deci
ſio vtriuſqꝫ decre.vt de ſe patet.Itē ob.huic lectu-
re.qꝛ tex.nō reſtringit ſe ad legata ad pias cauſas
Et rō que reddiſ in littera ibi.in oꝛe duoꝝ.ꝛc. hꝫ
locum nedum in legatis ad pias cauſas ſꝫ etiam in
quolibet teſtamento.iō foꝛte glo.tranſit ad ſecūdā
lecturā.ibi.quid.Eſt aūt ſecunda lectura vt ꝑ h.c.
generaliter derogaſ legib⁹.Et licet hanc nō teneat
glo.ꝑ hanc rōnem.ſ.qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ dñs pa-
pa voluerit vnico verbo legib⁹ derogare.ar.C.de
inoffi.teſta.l.ſi qn̄.ꝛ de elec.eccl'ia veſtra. nec foꝛte
ſm glo.papa poſſet etiā ſi vellet tollere leges q̄tuꝫ
ad eos qui ſunt de ſua iuriſditione tpali.ar.de ap.
ſi duobus.ꝛ.c.nouit.ſ.de iudi.tm̄ hanc lecturaꝫ te
nent Ala.Gof.Lau.ꝛ Hoſti.h.ꝛ Brixien.ij.q.iiij.
in ſumma.ibi tm̄ glo.tenet ꝯriū cōcoꝛs cū lectura ꝑ
cedenti.quā etiā tenet Gof.in ſumma huius ti.c.đ
numero teſtiū.ꝑ hac tm̄ lectura inducit Hoſt.legeꝫ
diuinam.de qua h.ꝛ hanc lecturaꝫ quā ꝑ preſenti
omitto intendo tenere.ꝛ.j. pleni⁹ aſſumā. Sed qꝛ
viſū fuit gl.vt.ſ.dixi ꝙ hec lectura nimis repugna
ret legib⁹ iō tranſit ad aliā lec.ibi nihil dicas. ꝛ hec
tertia lectura vult h ꝙ h.c.ꝓcedit tm̄ in terris đ tē-
periali iuriſditiōe ecclie. ꝛ ꝑ hac lectura facit ꝙ ciui
tas Uelletrēſ.đ qua in.c.ſe.ꝛ ciuitas Hoſtiēſ.đ q̄
h ſunt de tpali iuriſditione ecclie. ꝛ hanc lecturam